

PM 2022:11:03

Ger företagsstödjande strukturfondsinsatser effekt på lång sikt?

Syftet med följande delrapport är att mäta de långsiktiga och sammantagna effekterna på företag som deltagit i ERUF:s strukturfondsinsatser under programperioden 2014–2020.

Dnr: 2020/201

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser

Studentplan 3, 831 40 Östersund

Telefon: 010 447 44 00

E-post: info@tillvaxtanalys.se

www.tillvaxtanalys.se

För ytterligare information kontakta: Torbjörn Danell

Telefon: +46 10 447 44 51

E-post: torbjorn.danell@tillvaxtanalys.se

Förord

Tillväxtanalys uppdrag är att utvärdera och analysera effekterna av statens insatser för en hållbar nationell och regional tillväxt. Vi ska också ge underlag och rekommendationer för utveckling, omprövning och effektivisering av politiken.

Syftet med följande delrapport 3 är att mäta de långsiktiga effekterna på företag som deltagit i ERUF:s strukturfondsinsatser under programperioden 2014–2020. Delrapporten är en av fyra rapporter som genomförts inom ramen för vårt regeringsuppdrag med fokus på att effektutvärdera genomförda företagsstödjande insatser inom europeiska regionalfondsprogrammen (ERUF) under programperioden 2014–2020.

Delrapporten har tagits fram i samarbete med Oxford Resarch. Underlaget kring programlogik, projekt och projektutvärderingar har skrivits av Roe Langaas och Sofia Avdeitchikova, Oxford Research AB, och Jonas Månsson, Blekinge Tekniska Högskola, Maja von Beckerath, Oxford Research. Tillväxtanalys har sedan i samverkan med Jonas Månsson, Blekinge Tekniska Högskola, kompletterat och genomfört nya datakörningar för att få fram nya och mera robusta utvärderingsresultat på projektnivå, tematisk insatsnivå och för hela programperioden. Torbjörn Danell har varit projektledare för Tillväxtanalys. I projektet har också Chizheng Miao, Pontus Mattsson och Marcus Jernström medverkat. Projektets referensgrupp har bestått av Gunnar Lindberg, Federica Calidoni, Jonas Örtqvist, Lisa Kareliusson och Eva Hagsten från Tillväxtverket samt vid specifika seminarietillfällen har även Örjan Hag, Martin Nyqvist och Maria Eriksson från Näringsdepartementet inbjudits. Vi har även fått viktiga synpunkter från andra kollegor på Tillväxtanalys.

Östersund september 2022

Sverker Härd

Generaldirektör, Tillväxtanalys

Innehållsförteckning

1.	Inledning.....	11
1.1	Bakgrund.....	11
1.2	Syfte och förväntat innehåll.....	11
1.3	Teori, metod och tillvägagångssätt.....	12
1.3.1	Förändringsteori.....	12
1.3.2	Metod för effektmätningar.....	14
1.3.3	Fallstudier med fokus på strategiska projektinsatser.....	22
2.	Sammanlagda långsiktiga effekter på deltagande företag under programperioden 2014–2020.....	24
2.1	Sammanlagda effekter under hela programperioden.....	24
2.2	Regionala skillnader i effekter?.....	28
2.2.1	Metod.....	28
2.2.2	Data29	
2.2.3	Resultat.....	30
3.	Strategiska projektinsatsers långsiktiga effekter på ett urval av deltagande företag under programperioden 2014–2020.....	31
3.1	Tematiska insatsområde 1.....	31
3.1.1	Effekter av det samlade projekturvalet inom tematiska insatsområde 1....	32
3.1.2	Fallstudie: ÖMSesidig Access för innovationskraft.....	34
3.2	Tematiska insatsområde 3.....	36
3.2.1	Effekter av det samlade projekturvalet inom tematiska insatsområde 3....	36
3.2.2	Fallstudie: Hållbar Industriell Utveckling.....	37
4.	Sammanfattande reflektioner.....	40
5.	Referenser.....	44
	Växtzon 1 (tematiskt mål 1).....	45
	Möjligheternas region (tematiskt mål 3).....	47
	North Business Arena (tematiskt mål 3).....	49
	Smart och hållbar tillväxt (tematiskt mål 3).....	51
	TRIUMF (tematiskt mål 3).....	52
	Turism 2030 (tematiskt mål 3).....	54
	Tematiskt mål 1.....	56
	Projekt.....	57
	Tematiskt mål 3.....	58
	Projekt.....	60

Med export något år	63
Tematiskt mål 4	66

Figurförteckning

Figur 1. Förändringsteori med resultatkedja.	12
Figur 2. Typiska resultatkedjor inom ERUF.....	13
Figur 3. Exempel på resultatkedja inom tematiskt mål 1.	13
Figur 4. Förändringsteori för tematiskt mål 1. Baseras på Ramboll, 2018.....	32
Figur 5. Förändringsteori för tematiskt mål 3. Baseras på Sweco, 2018.	36

Tabellförteckning

Tabell 1. Definitioner och urval av variabler för respektive tematiskt mål.	16
Tabell 2. Antal företag i projekturvalet per år och projekt, obalanserad panel, tematiskt mål 1.....	18
Tabell 3. Från obalanserad till balanserad panel, tematiskt mål 1.	18
Tabell 4. Antal företag i projekturvalet per år och projekt, obalanserad panel, tematiskt mål 3.....	18
Tabell 5. Från obalanserad till balanserad panel, tematiskt mål 3.	19
Tabell 6. Exporterande företag i den balanserade panelen, tematiskt mål 3.	20
Tabell 7. Antal företag i projekturvalet per år och projekt, obalanserad panel, tematiskt mål 4.....	20
Tabell 8. Från obalanserad till balanserad panel, tematiskt mål 4.	21
Tabell 9. Företag med registrerade energiutgifter alla år, tematiskt mål 4.	21
Tabell 10. Översikt av fallstudieprojekt.	22
Tabell 11 Antal matchade företag per år och andel av totalt antal behandlade företag. ...	24
Tabell 12 Balanseringskontroll. Matchning på utfallsvariabler fyra år före behandling. ..	25
Tabell 13 Genomsnittliga effekten av att delta i ett ERUF projekt (ATT), 2014–2020. ...	26
Tabell 14 Genomsnittliga effekten av att delta i ett ERUF (ATT) inom tematiska insatsområde 1, 2014–2020.....	26
Tabell 15 Genomsnittliga effekten av att delta i ett ERUF projekt (ATT) i tematiska insatsområde 3, 2014–2020.....	27
Tabell 16 Den genomsnittliga effekten av att delta i ett ERUF projekt (ATT), 2014–2020 inom tematiska insatsområde 4.	28
Tabell 17 Skillnader i nettoomsättning, marknadsställning (HHI), andel koncernföretag, tillväxten åren innan deltagande, 2013–2020.	29
Tabell 18 Skillnader (relativa effekter) mellan programområden lokaliserade i storstadsområden och övriga områden för nettoomsättning, förädlingsvärde samt antalet anställda (inom tematiska insatsområde 1,3 och 4).....	30
Tabell 19. Genomsnittliga effekten av att delta i ett ERUF projekt (ATT) inom tematiska insatsområde 1, 2014-2020.	32
Tabell 20. Effekt av projektdeltagande på nettoomsättning, förädlingsvärde och anställda.	35
Tabell 21. Genomsnittliga effekten av att delta i ett ERUF projekt (ATT) inom tematiska insatsområde 3, 2014-2020.	37
Tabell 22. Effekt av projektdeltagande på nettoomsättning, förädlingsvärde, anställda och export.....	38

Tabell 23 Effekt av projektdeltagande i nettoomsättning, förädlingsvärde och antal anställda hos deltagande företag i projektet Växtzon 1 under programperioden 2014–2020.	46
Tabell 24. Effekt av projektdeltagande i projektet möjligheternas region på nettoomsättning, förädlingsvärde, anställda och export.....	48
Tabell 25 Effekt av projektdeltagande i nettoomsättning, förädlingsvärde och antal anställda i projektet North Business Arena under programperioden 2014–2020.	50
Tabell 26. Effekt av projektdeltagande i projektet TRIUMF på nettoomsättning, förädlingsvärde, anställda och export.....	53

Sammanfattning

Enligt EU:s regelverk ska Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) 2014–2020 utvärderas, både löpande och efter programslut. Den här utvärderingen fokuserar på ERUF:s långsiktiga effekter på företag som deltagit i projekt inom följande tematiska insatsområden:

- tematiska insatsområde 1 (Stärka forskning, teknisk utveckling och innovation),
- tematiska insatsområde 3 (Öka konkurrenskraften hos små och medelstora företag)
- tematiska insatsområde 4 (Stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi).

Syftet med utvärderingen är att mäta de långsiktiga effekterna på företag som deltagit i ERUF:s strukturfondsinsatser under programperioden 2014–2020.

Utvärderingen har utgått från en förändringsteoretisk förståelse för vilka de förväntade effekterna är inom tematiskt mål 1, 3 och 4. För att mäta effekter på deltagande företag har vi använt en variant av *Difference-in-Difference* (DiD) som kan hantera den tidsheterogenitet som finns i ERUF-projekt. Vi har försökt skatta effekter på företagets nettoomsättning, förädlingsvärde och antal anställda (tematiskt mål 1 och 3), export (tematiskt mål 3) och energianvändning (tematiskt mål 4). För att nyansera och fördjupa effektmätningarna har vi genomfört åtta fallstudier av enskilda ERUF-projekt.

Effektutvärderingen visar i stort att de företag som deltagit i ERUF insatser har lett till tydliga positiva effekter. Deltagande företag har på grund av deltagande i ERUF i snitt ökat nettoomsättningen med 122 000 kr, förädlingsvärdet med 57 000 kr och antalet anställda med 0,79. När det gäller utfallsvariabeln antalet anställda är effekten signifikant, men inte antagandet om parallella trender. Resultatet är därmed mera osäkert än våra resultat på nettoomsättning och förädlingsvärde.

Men om vi delar upp resultaten på de olika tematiska insatsområdena får vi mera blandade resultat. Mätt över hela programperioden finner vi inom tematiska insatsområde 1 inte några positiva signifikanta effekter på någon av våra utfallsvariabler. Vi kan se i enskilda projekt uppmätta signifikanta effekter på förädlingsvärde och antal anställda, men inte om vi mäter effekter på alla deltagande företagen som ingått i vårt urval av företagspopulation. Att vi inte finner några signifikanta effekter inom tematiska insatsområde 1 är inte orimligt utifrån själva projektinsatsens svårighetsgrad. Det är mera riskabla projektinsatser än andra typer av projektinsatser och det är svårare att uppnå effekt på en kortare tid.

Mätt över hela programperioden finner vi inom tematiska insatsområde 3 positiva signifikanta effekter på deltagande företagens förädlingsvärde och antal anställda. Vi har positiva effekter på deltagande företags förädlingsvärde (52 600 kr) och antal anställda (0,62). Det bör dock noteras att antagandet om parallella trender inte är uppfyllt för dessa två utfall inom tematiska insatsområde 3, vilket medför en ökad osäkerhet kring resultaten.

I analysen av effekter inom tematiska insatsområde 3 har vi kompletterat med skillnader i exportvolym som utfallsmått eftersom ökad internationalisering ingår i förändringsteorin för tematiska insatsområde 3. Vi finner dock inga signifikanta effekter på de deltagande företagens export.

För tematiska insatsområde 4 har vi försökt mäta effekterna på de deltagande företagens energianvändning och här har data varit för bristfälligt för att dra några säkra slutsatser. På frågan om deltagande företag har fått lägre energikostnader påvisar resultaten inte några signifikanta effekter, men vi skulle behöva haft bättre data specifikt kring företagens energiutgifter för att kunna bedöma de generella effekterna på företagens energianvändning.

Vi har även undersökt regionala skillnader i effekter mellan programområden lokaliserade i storstadsregioner och övriga programområden. Resultaten visar i stort att det inte finns några signifikanta skillnader, vare sig på fem eller tio procentsnivån, mellan deltagande företag i programområden lokaliserade i storstadsregioner och övriga regioner. De sammanlagda skillnaderna är små, men vi finner utfallsvariabeln antalet anställda vara signifikant. Det innebär att deltagande företag i storstadsregioner ökade sina anställda med 0,88 personer mer jämfört med deltagande företag från övriga regioner. Resultaten tyder således på att det inte finns någon tydlig skillnad i utfall som kan relateras till vilket programområde som projektinsatserna har genomförts i.

Utifrån arbetet med utvärderingen lämnar vi i sista kapitlet (sammanfattande reflektioner) ett antal medskick till Tillväxtverket och Näringsdepartementet för hur utvärderingsbarheten kan stärkas inom ERUF 2021–2027. Följande delrapport är delrapport 3 i en serie av 4 rapporter som analyserar och utvärderar strukturfondsinsatser under programperioden 2014–2020.

Summary

Pursuant to the EU regulatory framework, the European Regional Development Fund (ERDF) 2014-2020 is subject to evaluation, both on an ongoing basis and after programme conclusion. This evaluation focuses on the long-term impact of the ERDF on companies participating in projects in the following thematic priority axes:

- thematic priority axis 1 (Strengthening research, technological development and innovation),
- thematic priority axis 3 (Enhancing the competitiveness of SMEs)
- thematic priority axis 4 (Supporting the shift to a low-carbon economy).

The purpose of the evaluation is to measure the long-term impact on businesses that have participated in ERDF structural fund interventions during the 2014-2020 programming period.

Evaluation is based on the expected impact in thematic objectives 1, 3 and 4 pursuant to the Theory of Change. To measure the impact on participating companies, we have used a variant of *Difference-in-Difference* (DiD) that can deal with the time heterogeneity that exists in ERDF projects. We have attempted to estimate the effects on companies' net turnover, value added and number of employees (thematic objectives 1 and 3), exports (thematic objective 3) and energy use (thematic objective 4). To add nuance and depth to the impact measurements, we conducted eight case studies of individual ERDF projects.

Overall, the impact evaluation shows that the companies that participated in ERDF interventions have had a clear positive impact. On average, participating companies have increased their net turnover by SEK 122,000, their value added by SEK 57,000 and the number of employees by 0.79 as a result of ERDF participation. For the outcome variable number of employees, the effect is significant, but the parallel trends assumption is not. The result is therefore more uncertain than our results on net turnover and value added.

However, if we break down the results into the different thematic priority axes, we get more mixed results. Measured over the entire programming period, we do not find any significant positive effects on any of our outcome variables in thematic priority axis 1. We can see significant effects measured in individual projects on value added and number of employees, but not if we measure effects on all participating companies included in the population sample. The fact that we find no significant effects in thematic priority axis 1 is not unreasonable given the project intervention's difficulty. It is riskier than other types of project intervention, and it is more difficult to achieve effects in a briefer period.

Measured over the entire programming period, we find significant positive effects on value added and number of employees among the participating companies in thematic priority axis 3. Among participating firms, we have positive effects on value added (SEK 52,600) and number of employees (0.62). However, it should be noted that the assumption of parallel trends is not met for these two outcomes under thematic priority axis 3, which adds uncertainty to the results.

In the analysis of effects in thematic priority axis 3, we have added differences in export volume as an outcome measure, since increased internationalisation is included in the theory of change for thematic priority axis 3. However, we find no significant effects on the exports of the participating companies.

For thematic priority axis 4, we have tried to measure the impact on the energy use of the participating companies, and here data were not sufficient to draw any firm conclusions. Regarding whether participating companies had lower energy costs, the results do not show any significant effects, but we would need better data specifically regarding companies' energy expenditures to assess the overall effects on companies' energy use.

We have also examined regional differences in impacts between programme areas located in metropolitan regions and other programme areas. Overall, the results show no significant differences at the five or ten percent levels between participating companies in programme areas located in metropolitan versus non-metropolitan regions. The overall differences are small, but we find the outcome variable number of employees to be significant. This means that companies participating in metropolitan regions employed 0.88 persons more than companies participating in non-metropolitan regions. The results thus suggest no clear difference in outcomes related to the programme area in which the project interventions have been implemented.

Based on the evaluation work, in the final chapter (summary reflections) we provide a number of suggestions to the Swedish Agency for Economic and Regional Growth and the Ministry of Enterprise and Innovation regarding how to improve the evaluability of the ERDF 2021-2027. The following interim report is Interim Report 3 in a series of 4 interim reports analysing and evaluating structural fund interventions during the 2014-2020 programming period.

1. Inledning

I det här kapitlet redogör vi för utvärderingens bakgrund, syfte och frågeställningar, samt presenterar och diskuterar våra metodval.

1.1 Bakgrund

Målet för Europa 2020-strategin är att bidra till smart, hållbar och inkluderande tillväxt för alla. De Europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI-fonderna), som Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) är en del av, är viktiga instrument i strategins genomförande. I Sverige har ERUF genomförts i åtta regionala och ett nationellt program under programperioden 2014–2020. Programmen har inriktats mot fem tematiska mål.

Den här utvärderingen fokuserar på ERUF:s *långsiktiga effekter* på deltagande företag inom tematiskt mål 1, 3 och 4. Utvärderingen ingår i ett regeringsuppdrag till Tillväxtanalys, som ska redovisas till Näringsdepartementet senast den 30 september 2022. Övriga mottagare av regeringsuppdraget är de aktörer som genomför ERUF, inte minst Tillväxtverket som ansvarar för att förvalta och planera för utvärdering inom ERUF.

Inom ramen för regeringsuppdraget har Tillväxtanalys tidigare i delrapport 2¹ utvärderat *kortsiktiga effekter* på företag och företagare som deltagit i projekt inom tematiskt mål 1, 3 och 4. Enligt EU:s regelverk ska ERUF utvärderas, både löpande och efter programslut, för att förbättra genomförandet och bedöma resultat och effekter. Tidigare genomförda utvärderingar har varit av karaktären halvtidsutvärderingar och tematiskt inriktade där utvärderingarna har varit fokuserade på hur de tematiska målen utformats, genomförts och vilka kortsiktiga utfall och resultat som går att uppmäta. Sådana utvärderingar har genomförts i enlighet med Tillväxtverkets utvärderingsplan².

Vid sidan om detta pågår en separat effektutvärdering av ERUF:s bidrag till utveckling av innovationsstödstrukturer och FoI-miljöer inom tematiskt mål 1. Utvärderingen genomförs av Oxford Research och presenteras i slutet av 2022.

1.2 Syfte och förväntat innehåll

Syftet med följande utvärdering är att mäta de *långsiktiga effekterna* av ERUF-projekt inom tematiskt mål 1, 3 och 4. Utvärderingen ska även bidra till lärande om hur metoder och databaser kan utvecklas för att underlätta för framtida effektmätningar inom ERUF.

Utvärderingen ska innehålla:

- Beskrivningar av de insatser (tematiska mål, projekt) som utvärderas utifrån följande frågor: varför en insats, vad vill man uppnå och hur ser utformningen av insatsen ut?
- Genomförande av kvasi-experimentella effektutvärderingar av varje tematiskt mål och av specifika projekt inom varje tematiskt mål.

¹ Se vidare Tillväxtanalys delrapport 2 som berör kortsiktiga effekter av företagsstödjande insatser inom ramen för ERUF.

² Ramboll. *Utvärdering av nio program, regionala utvecklingsfonden, tematiskt mål 1*; Sweco. *Utvärdering av nio program, regionala utvecklingsfonden, tematiskt mål 3*.

- Fallstudier av enskilda projekt inom varje tematiskt mål, inklusive beskrivningar av projektens utformning samt de dokumenterade kort-, medellångsiktiga och långsiktiga effekter.

I nästa avsnitt redogör vi för hur vi metodologiskt tagit oss an ovanstående syfte och förväntningar på utvärderingens innehåll.

1.3 Teori, metod och tillvägagångssätt

1.3.1 Förändringsteori

För att beskriva de tematiska målen och de enskilda projekten som utvärderas har vi använt förändringsteori. Förändringsteori kallas ibland, med ungefär samma innebörd, för programteori, programlogik eller interventionslogik. Här har vi valt att använda förändringsteori eftersom Tillväxtverket använder det begreppet i uppföljningen av ERUF³. Förändringsteorierna har dels använts för att rekonstruera de förväntade effekterna inom varje tematiskt mål, dels utgjort struktur för fallstudierna av enskilda projekt.

Förändringsteori är ett vanligt verktyg för att analysera och utvärdera prestationer och effekter av offentligt finansierade insatser. En förändringsteori synliggör den logiska kopplingen mellan behovet av en ensats, de planerade aktiviteterna och hur dessa ska leda till prestationer, resultat och effekter på olika lång sikt. Förändringsteori är sålunda ett användbart verktyg för att beskriva en insats utifrån frågorna *varför, vad* och *hur*, som Tillväxtanalys vill ha svar på i den här utvärderingen.

Det finns varierande benämningar på de olika nivåerna i en förändringsteori. Här har vi valt att utgå från den terminologi som finns att läsa mera om i Tillväxtverkets rapport och som är ett förändringsteoretiskt stöd för de operativa programmen och som visas i figuren nedan.

Figur 1. Förändringsteori med resultatkedja.

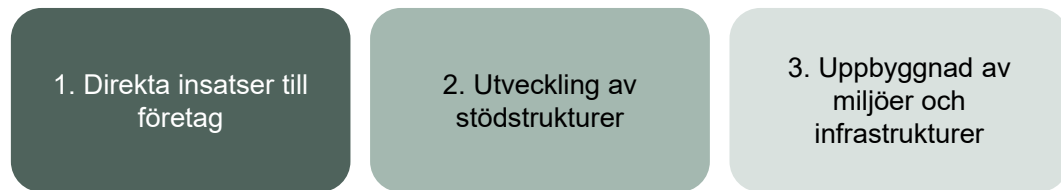


En resultatkedja beskriver det logiska sambandet mellan interventioner och förväntade effekter. Resultatkedjan utgör en del av förändringsteorin för en insats och kan ha olika längd i olika insatser. En och samma insats kan därtill innehålla en eller flera resultatkedjor. Resultatkedjan beskriver hur insatsen ska påverka utvecklingen mot ett önskat sluttillstånd, som möter de utmaningar och behov som identifierades vid insatsens framtagande.

³ För mer information om Tillväxtverkets terminologi och conceptualisering, se Tillväxtverket. 2021. *Stöd och instruktion till operativa program*. Version 5.0.

Det finns tre typer av resultatkedjor inom ERUF, vilka visas i figuren nedan.

Figur 2. Typiska resultatkedjor inom ERUF.

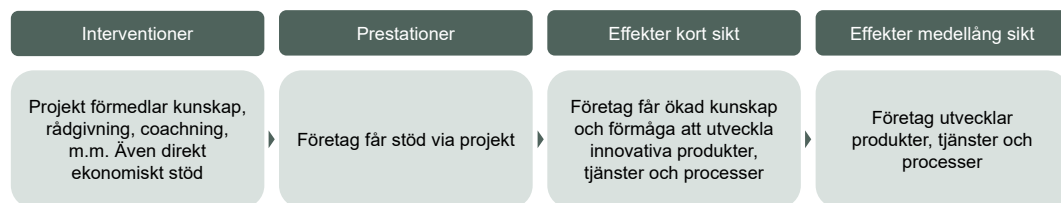


Vi vill betona att den här effektutvärderingen fokuserar på resultatkedja 1, som handlar om olika aktiviteter riktade direkt till företag. Inom resultatkedja 1 förväntas effekten uppstå direkt i det deltagande företag även om stödet förmedlas via en intermediär (t.ex. klusterorganisation, inkubator, science park).

Resultatkedja 2 och 3 handlar om olika aktiviteter för att utveckla innovationsstödstrukturer samt fysiska och digitala och innovationsmiljöer. Dessa resultatkedjor utvärderas separat i det uppdrag Oxford Research genomför för Tillväxtverket.

Figuren nedan illustrerar ett typiskt innehåll i resultatkedja 1.

Figur 3. Exempel på resultatkedja inom tematiskt mål 1.



Målgruppen för resultatkedja 1 inom ERUF är små och medelstora företag. Stödet till företagen förmedlas vanligtvis via en intermediär.

Interventioner är de aktiviteter som projektet genomför riktat till företag, såsom rådgivning, coaching, seminarier eller workshops. I vissa fall kan det handla om ekonomiskt stöd, särskilt inom tematiskt mål 4 där företag får ekonomiskt stöd att göra energieffektiviserande investeringar. Nedan är några exempel på interventionstyper inom ERUF som Tillväxtverket anger:

- **Investeringar:** ekonomiskt stöd till enskilda företag att genomföra materiella eller immateriella investeringar.
- **Ökad internationalisering:** aktiviteter för att stärka företagens kunskaper om och kontakter med utländska marknader.
- **Organisationsutveckling:** aktiviteter för att hjälpa företagen utveckla nya metoder för produkt- och tjänsteutveckling.
- **Ökat entreprenörskap:** aktiviteter för att påverka attityder hos eller stärka förutsättningarna för entreprenörer.
- **Energi och klimat:** ekonomiskt stöd för att företagen ska kunna genomföra energikartläggningar, genomföra investeringar i miljö- och klimatvänliga produkter eller produktionslösningar som ökar energieffektiviteten eller andelen förnybar energi.
- **Energieffektivisering:** aktiviteter i form av rådgivning och vägledning som stöttar företagen att minska sin energianvändning

- **Prestationer** är det direkta utfallet av aktiviteterna, till exempel antalet företag som tar del av stöd inom ovanstående interventionstyper.
- **Effekter på kort, medellång och lång sikt** uppstår när företagen tillskansar sig och omsätter nya kunskaper eller förmågor genom att ta fram nya produkter, tjänster och processer.

Den här utvärderingen fokuserar på ERUF:s **långsiktiga effekter** på deltagande företag. I nästa avsnitt återkommer vi till vilka effektvariabler vi analyserat för vart och ett av de tematiska målen.

1.3.2 Metod för effektmätningar

1.3.2.1 Val av metod

Ett problem som på senare år uppmärksammats vid utvärderingar som sträcker sig under långa perioder, där implementering och utfall sker på skilda år, är att det finns en tidsheterogenitet. Tidsheterogenitet innebär att samma projekt kan få olika effekt om det utförs i olika tidsperioder. För att mäta effekter på företag som deltagit i ERUF-projekt har vi, vilket är sällsynt i en svensk regionalpolitisk kontext, använt en variant av *Difference-in-Difference* (DiD)-metoden som till skillnad från många andra metoder klarar av denna så kallade tidsheterogenitet (se Callaway och Sant'Anna⁴ samt Sant'Anna och Zhao⁵). Eftersom ERUF-projekt, liksom många andra EU-finansierade insatser, har denna tidsheterogenitet lämpar sig metoden särskilt väl för denna typ av utvärdering.

I vårt ursprungliga metodförslag avsåg vi att använda en *betingsad* DiD-metod. Metodens utgångspunkt var att använda matchningstekniker före projektstart och därefter studera utfallet genom att relatera skillnaden mellan projektföretag och icke-projektföretag före och efter att de deltagande företagen fått medel. Denna metod har till exempel använts i en utvärdering av konsultcheckar (Widerstedt & Månsson⁶). Med detta angreppssätt hade matchningen gjorts på utfallsvariabler före projektstart, oavsett år för projektstart. Uppföljningen hade skett ett eller flera år efter projektslut, oavsett året. Detta angreppssätt kallas även för *two-way fixed effect estimator* (TWFE).

Nyligen publicerad forskning har visat att denna typ av traditionell DiD kan leda till felaktiga skattningar av stödets genomsnittliga effekt i de fall företag får stöd under olika tidsperioder, som är fallet med i princip allt stöd inom ERUF (se Chaisemartin och D'Haultfoeuille⁷; Goodman-Bacon⁸; Callaway och Sant'Anna⁹; Callaway et al.¹⁰; Sun and

⁴ Callaway, B., och Sant'Anna, P.H.C. 2021. Difference-in-Differences with multiple time periods. *Journal of Econometrics*, 225: 200–230

⁵ Sant'Anna, P.H.C. 2020, och Zhao, Jun. 2020. Doubly robust difference-in-differences estimators. *Journal of Econometrics*, 219:101-122.

⁶ Widerstedt, B. & Månsson, J. (2015) Can business counselling help SMEs grow? Evidence from the Swedish business development grant programme. *Journal of Small Business and Enterprise Development*,

⁷ de Chaisemartin, C. and D'Haultfoeuille, X. 2020. Two-Way Fixed Effects Estimators with Heterogeneous Treatment Effects. *American Economic Review*, 110: 2964–2996.

⁸ Goodman-Bacon, A. 2021. Difference-in-differences with variation in treatment timing. *Journal of Econometrics*, 225: 254–277.

⁹ Callaway, B., och Sant'Anna, P.H.C. 2021. Difference-in-Differences with multiple time periods.

¹⁰ Callaway, B., Goodman-Bacon, A., Sant'Anna, P.H.C. 2021. Difference-in-Differences with a Continuous Treatment. Working Paper version 2021-09-21.

Abraham¹¹). Callaway och Sant'Anna och Sant'Anna och Zhao har föreslagit lösningar på detta problem som innebär att alla möjliga TWEF skattas och sedan aggregeras.

Ett klassiskt problem med att använda alla former av DiD är att det krävs att utvecklingen i utfallsvariablerna, exempelvis förädlingsvärde, är liknande för både företag som fått stöd och företag som inte fått stöd. Detta kallas *antagandet om parallella trender*. Antagandet om parallella trender är ofta svårt att verifiera i praktiken. Ett sätt att hantera detta antagande har beskrivits i Abadie¹² som föreslår att en så kallad DiD-*estimator* används, som bygger på ett mindre restriktivt antagande. I korthet kan detta angreppssätt sammanfattas som att företagen i stöd- och kontrollgruppen tillåts ha olika parallella trender givet att dessa kan förklaras med observerbara variabler. Metoden som föreslås i Abadie¹³ bygger på en semi-parametrisk skattning av sannolikheten att få stöd (så kallat *propensity score*). Propensity score används för att ta hänsyn till att företagen inte nödvändigtvis har parallella trender utan att de i stället har betingade sådana. I Callaway och Sant'Anna¹⁴, liksom i denna utvärdering, används dessa skattade sannolikheter som vikter i beräkningarna av effekter. Även om denna metod gör det möjligt att uttala sig om effekter utan att det finns parallella trender krävs att alla variabler som påverkar deltagande och utfall finnas tillgängliga och ingår i modellen. Det är i denna utvärdering, liksom i de flesta utvärderingar som bygger på bakåtblickande data, omöjligt att vara säker på att så är fallet. Hade vi haft exakt information om vilka variabler som skulle ingå i propensity score och samtidigt haft parallella trender skulle vi ha varit relativt säkra på att eventuella effekter identifierats. Eftersom detta inte alltid finns tillgängligt behöver vissa resultat diskuteras i relation till antagandet om parallella trender.

1.3.2.2 Definitioner och urval av variabler samt kontrollvariabler

För vart och ett av de tematiska målen (TM) inom ERUF 2014–2020 har vi valt ut ett antal effektvariabler. Urvalet av variabler för vart och ett av de tematiska målen anges med grön färg i Tabell 1 nedan.

¹¹ Sun, Liyan and Sarah Abraham (2021). Estimating Dynamic Treatment Effects in Event Studies with Heterogeneous Treatment Effects.

¹² Abadie, A. (2015). Semiparametric Difference-in-Differences Estimators, *The Review of Economic Studies*, 72(1), 1–19.

¹³ Abadie, A. (2015). Semiparametric Difference-in-Differences Estimators.

¹⁴ Callaway, B., och Sant'Anna, P.H.C. 2021. Difference-in-Differences with multiple time periods.

Tabell 1. Definitioner och urval av variabler för respektive tematiskt mål.

Variabel	Definition	TM 1	TM 3	TM 4
Nettoomsättning	Intäkter hänförliga till en näringsverksamhet som bedrivs i Sverige exklusive intäkter från finansiella instrument och valutahandel. Förändringar i nettoomsättningen används som ett mått på förändring i tillväxt			
Förädlingsvärde	Skillnaden mellan försäljningsvärdet och direkta kostnader. Förändringen i förädlingsvärde används som mått på förändringar i tillväxt och konkurrenskraft.			
Anställda	Antalet helårsekvivalenter. Förändringen av antalet anställda används som mått på förändring i tillväxt.			
Export	Summan av värdet på exporten			
Energianvändning	Utgifter för energianvändning			

I den metod vi använder för att mäta effekter går det att använda kontrollvariabler, vilket vi har valt att göra. Kontrollvariablerna är valda utifrån att de kan förväntas ha en påverkan på resultatet och skälet till att ett företag valt att delta i projekten. Kontrollvariabler vi valt är samma för företag som deltagit respektive inte deltagit i ERUF-projekt. Kontrollvariablerna är *Hirshman-Herfindahl Index* (HHI), vilket är ett mått på hur dominerande det enskilda företaget är i branschen. Denna är beräknad på *Standard för svensk näringsgrensindelning* (SNI) på den femte och mest finmaskiga nivån. Vidare kontrolleras för om företaget tillhör en koncern, en variabel som indikerar länstillhörighet och slutligen rörelseresultatet året före det år som analyseras. HHI används bland annat för att kontrollera för det enskilda företags marknadsposition i branschen. Om ett företag tillhör en koncern är det rimligt att anta att detta företag har större möjligheter att driva förändringsarbete finansierat av koncernen, varför sannolikheten att söka medel torde vara lägre. Länstillhörighet används för att kontrollera för regional heterogenitet. Det är troligt att den geografiska hemvisten har betydelse för både utfallen och för sannolikheten att ett företag deltar i ERUF-projekt. Slutligen kan resultatet året innan deltagande tänkas påverka enskilda företags egna möjligheter att finansiera förändrings- och utvecklingsarbete. Variablerna som beskrivits ovan används för att skatta sannolikheten att få stöd. Denna sannolikhet används därefter som vikter i beräkningarna av effekten (se Callaway och Sant'Anna¹⁵).

Den metod som beskrivits i det här avsnittet har använts för att både mäta effekter av det samlade urvalet av projekt inom respektive tematiskt mål samt effekter av specifika projekt (se 1.3.3 Fallstudier).

¹⁵ Callaway, B., och Sant'Anna, P.H.C. 2021. Difference-in-Differences with multiple time periods.

1.3.2.3 Urval av projekt och överväganden kopplat till detta

Vi har haft tre målsättningar med följande delrapport, dels att effektutvärdera samtliga deltagande företag under programperioden 2014–2020, dels att utvärdera regionala skillnader i effekter mellan programområden, samt effektutvärdera strategiskt viktiga projektinsatser under programperioden 2014–2020. I framtagandet av ett dataunderlag att analysera har vi med hänsyn till metodvalet och på grund av sammanslagningar av olika databaser fått reducera antalet deltagande företag. Vi hade inledningsvis cirka 20 000 deltagande företag, men har i slutändan utvärderat cirka 5000 av dessa företag. Orsaken till att många företag inte kan vara med i effektutvärderingen beror, dels på den metodologiska ansatsen, dels på att det är många deltagande företagen som mottagit flera stöd (över 30 procent) under programperioden. Sådana företag har exkluderats på grund av att vi enbart vill utvärdera effekten av en strukturfondsinsats.

Urvalet av strategiska projekt som studeras avgränsas till projekt där vi kunnat observera fler än 50 deltagande företag. Projekten ska även ha avslutats senast 2018 för att det ska gå att mäta effekter. När det gäller den typ av ansats som vi valt behöver vi följa företagen en period före och en period efter. Perioden efter projektstart bör innehålla information om utvecklingen efter projektavslut. Eftersom företag har en förmåga att både uppstå och försvinna över tiden innebär detta att urvalet av analyserade företag sjunker. De principer vi tillämpat innebär att 5 projekt ingår i urvalet inom tematiskt mål 1. I tematiskt mål 3 ingår 12 projekt. Inom tematiskt mål 4 var det däremot för få företag i många projekt och vi valde därför ut de fem största projekten, aggregerade dessa och behandlade dem som ett projekt i analysen. Våra initiala populationer bestod av 618 företag inom tematiskt mål 1, 2274 företag inom tematiskt mål 3 och 160 företag inom tematiskt mål 4. När dessa matchades mot företagsdata kunde vi se att 36 företag inom tematiskt mål 1, 107 företag inom tematiskt mål 3 samt 2 företag inom tematiskt mål 4 fanns upptagna i Tillväxtverkets data, men ej i registerbaserade företagsdata. Dessa företag exkluderades därför från analysen.

I Tabell 2–6 nedan illustrerar vi datareduktionen för de olika tematiska målen. Som framgår av tabellerna är det som regel mindre än hälften av företagen som existerar under perioden (2012–2019). Att utvärderingsmetoden ställer så höga krav på data att antalet företag kraftigt reduceras är en av flera utmaningar vi haft att hantera. I praktiken innebär det en större osäkerhet när vi ska uttala oss om effekter inom både de tematiska målen generellt och från de specifika projekten. Till detta kommer att företag som existerat hela perioden troligtvis systematiskt skiljer sig från företag som uppstått eller försvunnit under observationsperioden. De uppmätta effekterna inom respektive tematiskt mål är sålunda effekter för den analyserade populationen. Dessa effekter behöver inte vara representativa för den samlade populationen av projekt och företag.

Utöver dessa generella begränsningar finns vissa begränsningar som är specifika för de olika tematiska målen. Vad gäller tematiskt mål 1 anger vi i Tabell 2 nedan antalet observerade företag per år. Som framgår av tabellen finns en stor volatilitet över åren där antalet företag både ökar och minskar.

Tabell 2. Antal företag i projekturvalet per år och projekt, obalanserad panel, tematiskt mål 1.

Projektnamn	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
HIcube - behovsorie..	46	52	62	68	72	77	77	77
Kommersialisering a..	45	48	52	55	57	56	55	55
SMART - Smarta syst..	63	68	73	73	77	79	79	80
Växtzon 1	79	86	97	111	127	136	134	134
ÖMSesidig Access fö..	154	165	176	188	195	211	214	212
Total	387	419	460	495	528	559	559	558

I Tabell 3 nedan anger vi det totala antalet observationer, snittet per år, antalet företag per år och den totala andelen företag som ingått i analysen per projekt.

Tabell 3. Från obalanserad till balanserad panel, tematiskt mål 1.

Projektnamn	Total	Snittet av antal företag per år	Finns alla år	Andel analyserade företag
HIcube - behovsorie..	531	66	17	26%
Kommersialisering a..	423	53	18	34%
SMART - Smarta syst..	592	74	22	30%
Växtzon 1	904	113	29	26%
ÖMSesidig Access fö..	1515	189	96	51%

Vad gäller tematiskt mål 3 anger vi i Tabell 4 nedan antalet observerade företag per år.

Tabell 4. Antal företag i projekturvalet per år och projekt, obalanserad panel, tematiskt mål 3.

Projektnamn	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Business Incubation..	17	26	31	40	49	75	97	96	90
Cleaner Growth - Sa..	39	41	44	47	48	48	50	50	51
Hållbar industriell..	162	167	167	170	175	176	174	171	169
INTILL Innovativ t..	35	40	42	46	51	52	49	46	45
Möjligheternas Region	166	182	201	214	232	280	324	326	316
North Business Aren..	136	145	152	163	190	266	341	377	366

Projektnamn	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Smart och hållbar t..	111	119	130	141	186	291	357	444	412
TRIUMF	93	108	119	127	137	146	150	146	146
Tillväxt & Internat..	3	3	8	16	26	63	91	97	93
Turism 2030	77	80	86	90	90	97	99	99	98
Uminova Innovations..	12	14	18	23	27	33	39	42	41
VINK - Västernorrla..	25	32	42	58	76	99	112	103	102
Totalt	876	957	1040	1135	1287	1626	1883	1997	1929

I Tabell 5 nedan anger vi det totala antalet observationer, snittet per år, antalet företag per år och den totala andelen företag som ingått i analysen per projekt.

Tabell 5. Från obalanserad till balanserad panel, tematiskt mål 3.

Projektnamn	Total	Snittet på antal företag per år	Finns alla år	Andel av snittet av företag per år
Business Incubation..	504	63	8	13%
Cleaner Growth - Sa..	379	47	6	13%
Hållbar industriell..	1369	171	80	47%
INTILL Innovativ t..	371	46	23	50%
Möjligheternas Region	2075	259	106	41%
North Business Aren..	2000	250	79	32%
Smart och hållbar t..	2080	260	72	28%
TRIUMF	1079	135	50	37%
Tillväxt & Internat..	397	50	1	2%
Turism 2030	739	92	62	67%
Uminova Innovations..	237	30	1	3%
VINK - Västernorrla..	624	78	3	4%

I förändringsteorin för tematiskt insatsområde 3 ingår att deltagande företag ska öka sin internationalisering. Vi har därför tillfört exportdata till data över nettoomsättning, förädlingsvärde och antal anställda. För att vi ska kunna uttala oss om exporten har vi ställt som krav att företaget ska ha registrerad export någon gång under den undersökta perioden. I Tabell 6 nedan redovisas antalet och andelen av panelföretagen som någon gång haft export registrerad.

I Tabell 8 nedan anger vi det totala antalet observationer, snittet per år, antalet företag per år och den totala andelen företag som ingått i analysen per projekt.

Tabell 8. Från obalanserad till balanserad panel, tematiskt mål 4.

Projekttnamn	Total	Snittet på antal företag per år	Finns alla år	Andel av snittet av företag per år
Encom 2020 - Energy..	217	27	0	0%
Energieffektiva för..	716	90	39	44%
Energiriket - en pl..	88	11	7	64%
KTP Energi - Hållba..	88	11	3	27%
Värmländska företag..	48	6	0	0%

I förändringsteorin för tematiska insatsområde 4 ingår att deltagande företag ska öka sin energieffektivitet och därigenom minska sin energianvändning. Vi har därför kompletterat variablerna nettoomsättning, förädlingsvärde och antal anställda med energiutgifter. Den registerbaserade informationen om energiutgifter har visat sig ha en bristfällig täckning. När vi ställt krav på att företagen ska ha energiutgifter registrerade samtliga år återstår endast 12 deltagande företag och drygt 1400 icke-deltagande företag inom hela projekturvalet (se Tabell 9 nedan). Det är därför inte möjligt att genomföra en kvantitativ analys av energiutgifter som använder den typ av före-/efter design som vi använder i den här studien och som baseras på befintliga registerdata.

Tabell 9. Företag med registrerade energiutgifter alla år, tematiskt mål 4.

Projekttnamn	Finns alla år	Antal företag med energiutgifter	Andel av panelföretag	Andel av snittet av företag per år
Encom 2020 - Energy..	0	0	0%	0%
Energieffektiva för..	39	8	51%	9%
Energiriket - en pl..	7	3	78%	27%
KTP Energi - Hållba..	3	1	27%	9%
Värmländska företag..	0	0	0%	0%

Som framgår tabellen ovan är det få företag som har energiutgifter registrerade. För två av projekten, *Encom 2020 - Energy investments for competitive companies 2020* och *Värmländska företag satsar på energi, klimat och miljö*, finns inga företag med registrerade energiutgifter. Eftersom det bara finns 12 företag har vi inte kunnat effektutvärdera strategiska projektinsatserns effekter på energiutgifter inom tematiska insatsområde 4.

Som framgår av ovanstående redogörelse om projekturval och datareduktion finns det flera utmaningar med att utvärdera insatser, däribland ERUF-projekt, som löper under flera år och där effekterna i viss mån är kopplade till när i tiden projekten genomförs.

Detta gäller både för urvalen inom de tematiska målen och för enskilda ERUF-projekt. Dessa utmaningar gäller för alla utvärderingar som bygger på att företagen ska kunna observeras före och efter projektstart samt projektslut. Ju längre tidsperiod som eftersträvas, i syfte att maximera den interna validiteten, desto svårare är det att åstadkomma en hög extern validitet. Detta behöver beaktas i tolkningen av de resultat som presenteras i nästa kapitel.

Ytterligare en konsekvens av de restriktioner som finns i data är att projektstart i registerdata *de facto* kan skilja sig från projektets egentliga startår. Detta beror på att projektstart i data utgörs av det första året med tillgängliga efter den datareduktion som beskrivits ovan.

1.3.3 Fallstudier med fokus på strategiska projektinsatser

För att ta fram fallstudier av enskilda projekt har vi, i tillägg till effektmätningarna, genomfört kompletterande dokumentanalyser av finansieringsbeslut, slutrapporter och externa utvärderingsrapporter från totalt åtta projekt. Projekten valdes ut på basis av att de hade flest deltagande företag och att det därför var störst sannolikhet att det skulle gå att skatta projektens långsiktiga effekter.

Som krav för att kunna analysera enskilda projekt har vi satt att det måste gå att observera minst 30 företag under alla år. Detta beror på att vi behöver ha tillräckligt många observationer per år för att kunna dra statistiska slutsatser. I praktiken visade det sig att i fyra projekt kunde vi observera minst 30 deltagande under hela observationsperioden. Dessa projekt är grönmarkerade i Tabell 10 nedan. Fallstudierna av övriga projekt har legat något under den satta gränsen och de redovisas separat i bilaga 1.

Tabell 10. Översikt av fallstudieprojekt.

TM	Projekt	Stödmottagare	Programområde	EU-medel	Period
1	ÖMSesidig Access för innovationskraft	Uppsala universitet	Östra Mellansverige	19 561 499	2016-01 – 2019-04
	Växtzon 1	Västerås Science Park	Östra Mellansverige	33 126 536	2015-04 – 2018-08
3	Hållbar Industriell Utveckling	IUC Väst	Västsverige	11 100 398	2016-01 – 2019-04
	Möjligheternas region	Storumans Kommunföretag	Övre Norrland	15 081 995	2015-09 – 2018-12
	North Business Arena	Expandum	Övre Norrland	14 848 232	2015-09 – 2018-12
	Smart och hållbar tillväxt	Piteå kommun	Övre Norrland	12 800 000	2015-08 – 2018-11
	TRIUMF	Almi Företagspartner	Övre Norrland	17 999 996	2015-08 – 2018-11
	Turism 2030	Jämtland-Härjedalen Turism	Mellersta Norrland	15 042 573	2015-07 – 2018-10

Dokumentanalyserna har gjorts med en frågemall som utgått från Tillväxtverkets konceptualisering av förändringsteori (se avsnitt 1.3.1). Vi har analyserat de utmaningar och behov som projekten ska bemöta, målgrupper och mål, vilka interventioner projekten genomfört samt vilka prestationer, kort- och medellångsiktiga effekter som dokumenterats i slutrapporter och i externa utvärderingsrapporter. Vi har därefter kompletterat med effektmätningar av de långsiktiga effekterna på deltagande företag. Beskrivningarna av kort-, medellångsiktiga och långsiktiga effekter har avgränsats till resultatkedja 1 i Tillväxtverkets konceptualisering av förändringsteori, vilket innebär att effekter inom resultatkedja 2 och 3 har exkluderats i fallstudierna.

Dokumentanalyserna har över lag – och särskilt för vissa projekt – försvårats av att det inte funnits utförliga beskrivningar av kort- och medellångsiktiga effekter i vare sig slutrapporter eller utvärderingsrapporter. Till exempel har flera av projekten inte genomfört någon som helst datainsamling med deltagande företag om vilken påverkan projekten haft på deras verksamheter och resultat. En annan svårighet i dokumentanalyserna har varit att projektens förändringsteorier brustit eller skilt sig markant från Tillväxtverkets konceptualisering. En möjlig förklaring till detta är att Tillväxtverkets konceptualisering kom på plats först efter att de analyserade projekten beviljades medel. För att hantera detta har vi så gott det går försökt rekonstruera projektens förändringsteorier i efterhand genom att tolka projektdokumentationen.

I fallstudierna har vi försökt resonera kring vilka faktorer som kan tänkas driva uppmätta effekter eller avsaknaden av effekter i de studerade projekten. Till dessa faktorer hör bland annat projektens utformning (förändringsteori, till exempel förekomsten av exportfrämjande aktiviteter inom tematiskt mål 3), projektpartnerernas tidigare erfarenheter av att driva projekt inom ERUF, kopplingar till etablerade eller icke-etablerade näringslivskluster (särskilt inom tematiskt mål 1) samt om det i jämförelser mellan projekten går att säga något om huruvida skillnader mellan målgrupper kan tänkas förklara skillnader i uppmätta effekter.

I nästa kapitel (**Kapitel 2**) utvärderar vi de sammantagna effekterna på deltagande företag under programperioden 2014–2020 och undersöker om det finns några regionala skillnader i effekterna. I **Kapitel 3** presenterar vi effekter på strategiska projektinsatser inom tematiska insatsområde 1 och 3 samt en närmare granskning av ett antal fallstudier, det vill säga en fallstudie per tematiska insatsområde. För att öka läsbarheten har vi placerat övriga fallstudier i **Bilaga 1**.

I **Kapitel 4** ger vi en sammanfattande reflektion och återkommer till några av de problem som vi stött på i arbetet med att effektvärdera den här typen av insats och lämnar rekommendationer för hur dessa kan hanteras framöver.

2. Sammanlagda långsiktiga effekter på deltagande företag under programperioden 2014–2020

2.1 Sammanlagda effekter under hela programperioden

I följande kapitel kommer vi att göra en mer generell bedömning av effekter på de deltagande företagen i stort och inom specifikt tematiska insatsområde 1,3 och 4. Vi studerar även om det finns några regionala skillnader i effekter mellan programområden som är lokaliserade i storstadsregioner och övriga regioner.

För att utföra matchning använder vi utfallsvariablerna fyra år före projektstart och bransch. För nettoomsättning och förädlingsvärde konstrueras percentiler och själva matchningen görs på dessa percentiler. För anställda har vi begränsat den tillåtna skillnaden till maximalt en anställd. Branschen matchas exakt på SNI 3-siffrig nivå. Även om vi har en mycket stor pool av företag som kan fungera som potentiella kontrollföretag var det inte möjligt att hitta matchningar för varje behandlat företag. Tabell 11 visar matchningsresultaten.

Tabell 11 Antal matchade företag per år och andel av totalt antal behandlade företag.

Startår för insats/ behandling	Antal behandlande företag	Antal behandlade panelföretag	Andra stöd 2014–2020	Antal matchade panelföretag	% matchat av behandlade företag
2015	791	368	128	201	25.4
2016	5596	2469	861	1368	24.4
2017	6729	2967	792	1867	27.7
2018	5119	1876	560	1091	21.3
2019	2508	909	201	607	24.2
Totalt	20741	8589	2548	5134	24.7

Oavsett våra förväntningar på att utvärdera hela företagspopulationen som deltagit i ERUF kommer i slutändan vårt totala urval representera cirka 25 procent av de behandlade företagen. Orsakerna till att vi får ett sådant urval beror bland annat på val av tidsperiod. Vi har valt en längre observationsperiod (2011–2020) vilket innebär att vi får en större grupp av företag som antingen startat upp eller försvunnit under skilda år. Vi kan konstatera att av de behandlade företagen har cirka 41 procent antingen startat under den erforderliga observationsperioden (2011–2020) eller upphört att existera. Ett annat skäl är att vi måste exkludera deltagande företag som fått stöd från andra organisationer, det vill säga vi kan konstatera utifrån våra data att av de som finns i panelen har över 30 procent fått stöd från andra aktörer.

Slutligen finns det en annan faktor som påverkar vårt urval och har att göra med matchning. I stort fann vi matchningar för cirka 82 procent av urvalet av behandlade företag i panelen som inte fick stöd från andra organisationer. Det finns viss variation över åren men alla år kommer mer än 80 procent av urvalet av behandlade panelföretag att ingå i analysen.

Dessa olika begränsningar påverkar vårt urval av den totala företagspopulationen som vi kan undersöka och är ett generellt problem som man måste hantera när man ska utvärdera ERUF och andra liknande industripolitiska program och insatser som löper över flera år.

Ett centralt utgångsläge för att utvärdera och bedöma de deltagande företagen i ERUF med en kontrollgrupp är att kontrollera för skillnader mellan dessa två grupper av företag fyra år före insatserna genomfördes. Finns det stora skillnader mellan dessa grupper inledningsvis eller är de relativt lika i termer av omsättning, förädlingsvärde och antal anställda. Vi har här gjort en så kallad balanseringskontroll och matchat på dessa utfallsvariabler för att se om det finns några signifikanta skillnader. Resultaten från Tabell 12 visar att skillnaderna är relativt små mellan behandlad företagsgrupp och kontrollgrupp fyra år före insatserna genomfördes. Även om det finns vissa skillnader där gruppen av kontrollföretag är något större finns det inga signifikanta skillnader mellan de två grupperna.

Tabell 12 Balanseringskontroll. Matchning på utfallsvariabler fyra år före behandling.

Utfallsvariabel	Behandlad	Kontroll	Skillnad	t-värde
Omsättning (1000 SEK)	23472	23551	80	0,06
Förädlingsvärde (1000 SEK)	7435	7216	-219	-0,75
Antal sysselsatta	10.1	10.0	0.1	-0,34

Vi har tidigare betonat vikten av att stärka den interna validiteten, men det innebär samtidigt på bekostnad av en försvagad extern validitet. Därför bör det understrykas att när vi i det här kapitlet försöker utvärdera effekter på alla deltagande företag under programperioden gör vi det för ett urval av företag – företag som funnits under hela perioden (2011–2020), och har inte fått stöd från andra organisationer och där en matchning med en obehandlad kunde göras.

I Tabell 13 redovisas resultaten. Uppskattningarna för dessa projekt är den aggregerade uppskattningen av effekterna när dessa företag jämförs med obehandlade företag år 2016, 2017, 2018, 2019 och 2020. Detta innebär att effekten är summan av effekterna under dessa år. Det som benämns ATT (rad 7), är den sammanlagda effekten över hela perioden. Slutligen visar rad åtta, märkt "PT-antagande", testresultaten för antagandet om parallell trend. Uppfyllt innebär att antagandet om parallell trend avseende alla förbehandlingsperioder är giltigt. Ej uppfyllt indikerar att antagandet om parallell trend kanske inte är giltigt på något år.

Tabell 13 Genomsnittliga effekten av att delta i ett ERUF projekt (ATT), 2014–2020.

(1)		Nettoomsättning	Förädlingsvärde	Anställda
	Projekt start	(SEK1000)	(SEK1000)	
(2)	2015	-365.3	36.6	0.82
(3)	2016	239	75.5	0.67
(4)	2017	128.2	62.6	1.07
(5)	2018	40.5	16.4	0.54
(6)	2019	127.3	48.5	0.32
(7)	Total ATT	121.9	57.0	0.79
(8)	PT antagande	Uppfyllt	Uppfyllt	Ej uppfyllt

Som framgår av Tabell 13 visar effektutvärderingen i stort att de företag som deltagit i ERUF insatser har lett till tydliga positiva effekter. Deltagande företag har på grund av deltagande i ERUF i snitt ökat nettoomsättningen med 122 000 kr, förädlingsvärdet med 57 000 kr och antalet anställda med 0,79. För utfallen nettoomsättning och förädlingsvärde visar analyserna på positiva och signifikanta effekter och antagandet om parallella trender är också uppfyllt. När det gäller anställa finns också en signifikant effekt, men här är inte antagandet om parallella trender uppfyllt varför detta resultat ska tolkas med försiktighet. En observation är att den tidsheterogenitet som metoden hanterar helt klart är relevant. Effekterna är olika för olika startår.

Men om vi delar upp resultaten på de olika tematiska insatsområdena får vi mera blandade resultat. Inom tematiska insatsområde 1 ser vi inga betydande signifikanta och positiva effekter på den totala undersökta företagspopulationen av deltagande företag inom tematiska insatsområde 1. Tabell 14 visar på att det inte finns några signifikanta effekter på någon av de tre utfallsvariablerna.

Tabell 14 Genomsnittliga effekten av att delta i ett ERUF (ATT) inom tematiska insatsområde 1, 2014–2020.

	Netto omsättning	Förädlingsvärde	Anställda
Projektstart	(SEK1000)	(SEK1000)	
2015	-368.4	261	2.62
2016	-366.1	128.5	-0.91
2017	-35.2	40.2	2.25
2018	-448.2	-59.2	0.05
2019	33	83.3	-0.32
Total ATT	-211	63.8	0.67
PT Antagande	Uppfyllt	Uppfyllt	Ej Uppfyllt

Fet stil = signifikant på 5 %-nivå, *kursiv stil* = signifikant på 10 %-nivå.

Inom tematiska insatsområde 3 finner vi dock tydliga signifikanta och positiva effekter på deltagande företags förädlingsvärde (52 600 kr) och sysselsättning (0,62). Det bör dock noteras att antagandet om att alla parallella trender är lika inte håller för dessa två utfall inom tematiska insatsområde 3. Det innebär att det finns skillnader redan före behandling och det finns en osäkerhet kring om de signifikanta effekterna har uppkommit av andra orsaker.

Tabell 15 Genomsnittliga effekten av att delta i ett ERUF projekt (ATT) i tematiska insatsområde 3, 2014–2020.

	Nettoomsättning	Förädlingsvärde	Anställda	Export
Projektstart	(SEK1000)	(SEK1000)		(SEK1000)
2015	-375.2	32.9	0.75	NA
2016	212.6	69.3	0.79	1809.1
2017	37.2	63.4	0.57	-1545.8
2018	-43.9	-8.1	0.25	-203.9
2019	-21.7	56.2	0.69	-1670.8
Total ATT	58.4	52.6	0.62	330.5
PT Antagande	Uppfyllt	Ej Uppfyllt	Ej Uppfyllt	Uppfyllt

Fet stil = signifikant på 5 %-nivå, *kursiv stil* = signifikant på 10 %-nivå.

Till skillnad från tematiska insatsområde 1 är tematiska insatsområde 3 mera inriktad mot att stimulera företagens export. Eftersom uppgifterna om export är begränsade var vi tvungna att utesluta företag som aldrig exporterade. Det är alltså endast företag som har exporterat någon gång under perioden 2013–2020 som ingår. Våra resultat visar att de sammantagna effekterna för utfallsvariabeln export är positiv, men inte signifikant.

För tematiska insatsområde 4 finner vi inga signifikanta effekter på förädlingsvärdet och antal anställda. Huvudmålet med tematiska insatsområde 4 är att arbeta med energieffektivitet. Det negativa tecknet på energikostnader ska tolkas som att företag som deltagit i tematiska insatsområde 4 projekt har lägre energikostnader, men resultaten påvisar inte några signifikanta effekter.

Tabell 16 Den genomsnittliga effekten av att delta i ett ERUF projekt (ATT), 2014–2020 inom tematiska insatsområde 4.

	Nettoomsättning	Förädlingsvärde	Anställda	Energikostnader
Projektstart	(SEK1000)	(SEK1000)		(SEK1000)
2015	1115,8	497,1	5,43	1420,9
2016	1108,3	305,9	2,80	1204,7
2017	56,8	-41,8	0,27	-2694,1
2018	127,8	58,4	1,13	189,4
2019	21,2	-3,1	0,21	-134,3
Total ATT	327,3	81,2	1,12	-393,3
PT Antagande	Uppfyllt	Uppfyllt	Uppfyllt	Uppfyllt

Fet stil = signifikant på 5 %-nivå, *kursiv stil* = signifikant på 10 %-nivå. NR = Ej avvisad, R = Avvisad

2.2 Regionala skillnader i effekter?

Finns det då några regionala skillnader i effekter mellan programområden som är lokaliserade i storstadsregioner och övriga regioner? Programområden som definieras som storstadsregioner är Stockholm, Östra Mellansverige, Västsverige och Skåne-Blekinge. Resterande programområden tillhör övriga programområden. I syfte att besvara den frågeställningen har separata effektanalyser för hela ERUF, tematiska insatsområde 1, 3 och 4 genomförts med fokus på om vi kan hitta några regionala skillnader generellt mellan programområden lokaliserade i storstadsregioner och övriga regioner. De utfallsvariabler som används är nettoomsättning, förädlingsvärde samt antalet anställda. Det vi undersöker är relativa effekter och när man studerar relativa effekter jämförs olika grupper av deltagare. Detta innebär att det inte finns någon selektionsproblematik var gäller programdeltagande – alla har sökt och erhållit medel. Det är viktigt att påpeka att en relativ effekt inte säger något om effekterna av det som normalt menas med effekter av deltagande i ett projekt, snarare en rangordning mellan programområden. En relativ effekt jämför effekter mellan programområden.

2.2.1 Metod

I denna effektmätning har vi valt att jämföra med hjälp av en paneldatanalys och vi studerar således om det finns skillnader i omsättning, förädlingsvärde och antalet anställda mellan företag som fått stöd och tillhör ett programområde lokaliserade till storstadsområden med företag som fått stöd och inte tillhör ett storstadsområde. De egenskaper som vi valt att kontrollera för är förutom geografisk hemvist, utfallsvariablernas värde fyra år före projektstart, det genomsnittliga värdet för utfallsvariablerna för de fyra åren som föregick programstart (2013–2010), företagets marknadsstyrka (HHI index) två år före projektstart, branschtillhörighet (SNI 1 siffernivå), en dummy som indikerar år för projektstart. Slutligen använder vi längden på projektet mätt i månader som förklaringsvariabel. Vi följer samma metodupplägg som i de andra effektmätningarna.¹⁶ Metoden har som sagt flera fördelar för att utvärdera projekt inom program så som ERUF. En första fördel är att den tar hänsyn till

¹⁶ Metoden presenteras i Callaway & Sant'Anna (2021) och Sant'Anna & Zhao (2020).

tidsheterogenitet, en andra fördel är att det går att erhålla en effekt (Genomsnittligt deltagareffekt bland de som deltagit) för hela perioden.

2.2.2 Data

För att hålla konsistens i analyserna har samma data som ligger till grund för analyserna av hela ERUF använts, dock har ingen matchning skett på egenskaper. Analyserna grundar sig således på 5130 företag som följts sedan 2013, dvs. 41 040 observationer. I Tabell 17 redovisas skillnaderna mellan deltagare och icke deltagare i den undersökspopulation som används.

Tabell 17 Skillnader i nettoomsättning, marknadsställning (HHI), andel koncernföretag, tillväxten åren innan deltagande, 2013–2020.

År	Nettoomsättning	Hirschman-Herfindahl index	Koncern	Tillväxt (t-2, t-3)	Tillväxt (t-1, t-2)
2013	1820.01	0.01	12%	848.88	-591.93
2014	1926.75	0.02	13%	-427.96	1085.78
2015	2178.75	0.02	13%	1139.32	355.43
2016	2273.41	0.02	13%	347.38	2335.88
2017	2471.84	0.03	13%	2303.63	861.80
2018	2647.23	0.03	13%	923.48	2025.38
2019	2727.46	0.06	13%	2042.01	1571.05
2020	2639.73	0.06	13%	1568.11	931.43
Total	2336.94	0.03	13%	1095.58	1072.34

Deltagande företag från storstadsregioner har en högre nettoomsättning, är något mer dominerande på sina marknader, tillhör koncerner i större omfattning. Företagen i storstadsregionerna hade även en större tillväxt, volymmässigt, än deltagande företag från andra regioner. Det finns således en betydande heterogenitet mellan deltagare som kan kopplas till geografisk hemvist.

2.2.3 Resultat

Ett positivt värde på en siffra ska tolkas som att deltagande företagen i programområden lokaliserade till en storstadsregion har fått ett högre värde på det studerade utfallet än deltagande företag i övriga regioner och vice versa. Resultaten i stort visar på enstaka små signifikanta skillnader mellan deltagande företag i programområden lokaliserade i storstadsregioner och övriga regioner. Som framgår av Tabell 18 är de sammanlagda skillnaderna små mellan de båda grupperna. Vad gäller de samlade effekterna så är det bara antalet anställda som är signifikant. Deltagande företag i storstadsregioner ökade sina anställda med 0,88 personer jämfört med deltagande företag från övriga regioner. Resultaten tyder således på att det inte finns någon tydlig skillnad i utfall som kan relateras till vilket programområde som projektinsatserna har genomförts i.

Tabell 18 Skillnader (relativa effekter) mellan programområden lokaliserade i storstadsområden och övriga områden för nettoomsättning, förädlingsvärde samt antalet anställda (inom tematiska insatsområde 1,3 och 4).

Projektstart	Nettoomsättning (1000SEK)	Förädlingsvärde (1000SEK)	Anställda (1000SEK)
G2015	-1426.70	354.82	1.53
G2016	232.02	2.76	0.37
G2017	-412.32	111.91	2.23
G2018	-141.30	-59.29	0.30
G2019	131.82	42.03	-0.17
ATT	-82.18	36.92	0.88
PT	Uppfyllt	Uppfyllt*	Uppfyllt*

Fet stil = signifikant på 5%, *Kursiv* = signifikant på 10%. * = gränsen för PT testet är satt vid 5%, för förädlingsvärde och anställda kan inte PT antagandet förkastas på 10% nivån, dock på 5% nivån.

När denna typ av analyser görs är det viktigt att ha i åtanke att all typ av heterogenitet som diskuteras och påverkar utfall och företagens deltagande behöver hanteras i samband med en bedömning av övergripande effekter. Utifrån detta drar vi två slutsatser:

- Det finns en heterogenitet mellan deltagande företag i storstadsregioner och övriga regioner. Företagen i den första gruppen är större och tillhör i högre grad koncerner.
- Det finns få skillnader i utfall efter deltagande och de skillnader som finns är små.

3. Strategiska projektinsatser långsiktiga effekter på ett urval av deltagande företag under programperioden 2014–2020

Till skillnad från föregående kapitel omfattar utvärderingarna i följande kapitel enbart ett urval av strategiskt centrala projekt inom tematiska insatsområde 1 och 3. Syftet med detta urval har varit att kunna genomföra analyser ner på enskilda projekt. Detta har inneburit att de projekt som valts i regel är projekt som omfattar ett större antal deltagande företag. Det är således viktigt att notera att de effektskattningar som görs i kapitel 3 bygger på en annan population än de resultat som redovisades i kapitel 2.

I kapitlet redogör vi i tur och ordning för förändringsteorier, uppmätta effekter och fallstudier inom tematiskt mål 1 och 3. Vi har utelämnat resultaten inom tematiska insatsområde 4 eftersom dessa inte är signifikanta och bristfälliga.

3.1 Tematiska insatsområde 1

Insatser inom tematiskt mål 1 ska bidra till att *stärka forskning, teknisk utveckling och innovation*. I maj 2022 hade Tillväxtverket beviljat totalt 2,4 miljarder kronor i EU-finansiering till 353 insatser inom tematiskt mål 1¹⁷. Insatserna omfattade allt ifrån storskaliga forskningssatsningar till stor- och småskaliga utvecklingsprojekt samt olika typer av förstudieprojekt.

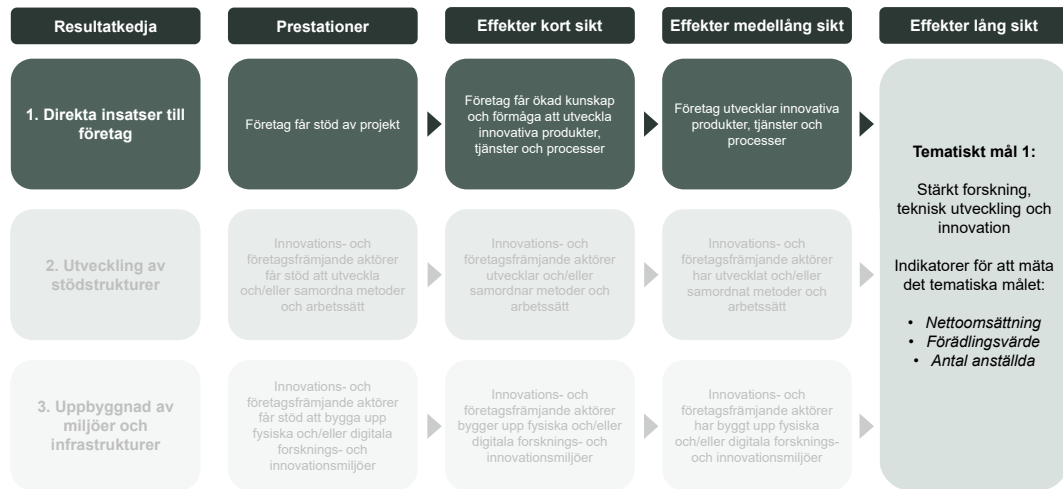
Inom ramen för den tematiska utvärderingen¹⁸ som Tillväxtverket låtit genomföra av tematiskt mål 1 har en förändringsteori tagits fram som beskriver hur målet ska bidra till effekter i olika led och på olika målgrupper. I den här utvärderingen har vi anpassat och vidareutvecklat den framtagna förändringsteorin så att den ska passa Tillväxtverkets terminologi.

Den anpassade förändringsteorin för tematiskt mål 1 innehåller de tre resultatkedjorna som beskrevs i Kapitel 1, varav den första resultatkedjan ("Direkta insatser mot företag") är i fokus för effektmätningarna. Förändringsteorin och de variabler vi valt för att mäta effekter på lång sikt visas i figuren nedan.

¹⁷ Tillväxtverkets projektbank. Tillgänglig: <https://tillvaxtverket.se/vara-tjanster/projektbanken.html>

¹⁸ Ramboll. *Utvärdering av nio program, regionala utvecklingsfonden, tematiskt mål 1.*

Figur 4. Förändringsteori för tematiskt mål 1. Baseras på Ramboll, 2018.



I nästa avsnitt redogör vi för resultaten av de mätningar vi gjort av långsiktiga effekter på företag som fått stöd av projekt inom tematiskt mål 1.

3.1.1 Effekter av det samlade projekturvalet inom tematiska insatsområde 1

Insatser inom tematiska insatsområde 1 ska bidra till att stärka forskning, teknisk utveckling och innovation samt i förlängningen bidra till ökad sysselsättning och tillväxt. Inom tematiska insatsområde 1 använder vi nettoomsättning och förädlingsvärde som mått för konkurrenskraft. Vi använder tillväxten i antalet anställda som ytterligare ett mått på tillväxt. Resultaten visar att det inte finns signifikanta effekter på någon av våra tre utfallsvariabler. Resultaten för alla företag i urvalet presenteras i Tabell 19.

Tabell 19. Genomsnittliga effekten av att delta i ett ERUF projekt (ATT) inom tematiska insatsområde 1, 2014-2020.

Projektstart	Nettoomsättning	Förädlingsvärde	Anställda
G2015	636.89	354.18	3.26
G2016	-86.42	26.39	-1.28
G2017	176.25	98.96	2.83
G2018	-330.48	-44.47	0.32
G2019	-19.17	110.27	0.06
ATT	9.74	64.80	0.91
PT	Uppfyllt	Uppfyllt	Uppfyllt

Fet stil = signifikant på 5 %-nivå, *kursiv stil* = signifikant på 10 %-nivå. PT= Parallella trender, ATT= Sammanlagda effekten för hela programperioden.

För samtliga utfall är antagandet om parallella trender uppfyllt. Vi drar slutsatsen att inom tematiska insatsområde 1, har deltagandet i här typen av strukturfondsinsats inte inneburit några förändringar som kan kopplas till själva deltagande i insatsen.

Att vi inte finner några signifikanta effekter inom tematiska insatsområde 1 är inte orimligt utifrån själva projektinsatsens svårighetsgrad. Det är mera riskabla

projektinsatser än andra typer av projektinsatser och det är svårare att uppnå effekter på kortare tid. För att få en mera konkret beskrivning av den här typen av strategiska projektinsatser inom tematiska insatsområde 1 har vi genomfört kompletterande projektspecifika fallstudier som presenteras nedan.

3.1.2 Fallstudie: ÖMSesidig Access för innovationskraft

Projektet *ÖMSesidig Access för innovationskraft* genomfördes i Östra Mellansverige under perioden januari 2016 till april 2019. Projektet beviljades totalt 19,56 miljoner kronor i EU-finansiering. Projektägare var Uppsala universitet Innovation (UII), som genomförde projektet i samarbete med innovationskontoren vid Linköpings universitet och Örebro universitet.

Projektets målgrupper var små och medelstora företag i regionen, särskilt sociala företag, som önskade samarbeta med universiteten. Projektet motiverades av att endast en liten andel små och medelstora företag i Östra Mellansverige hade regelbunden kontakt med forskningsaktörer.

Det övergripande målet för projektet var att stärka innovationskapaciteten i små och medelstora företag genom att koppla ihop dem med forskare och forskningsmiljöer.

Prestationer

Totalt fick 265 företag stöd av projektet, varav 120 företag fick stöd att samarbeta med forskningsinstitutioner. Till exempel deltog flera företag, studenter och forskare i utvecklingen och genomförandet av en formaliserad process ("5i-processen") för innovationssamverkan mellan företag och akademi. I slutrapporten angav projektet att det totala antalet deltagande företag i projektet var närmare 1000. Att projektet inte kunde registrera alla deltagande företag berodde delvis på att flera av de deltagande organisationerna klassificerades som sociala företag och därför inte omfattades av EU:s definition för stödberättigade företag inom ERUF.

Effekter på kort sikt

Vad gäller projektets kortsiktiga effekter visade en enkätstudie som projektet genomförde att de deltagande företagen upplevde störst nytta i att få tillgång till personer med högre utbildning, tillskansa sig fördjupade ämneskunskaper, få möjlighet att arbeta med utveckling av sina verksamheter samt få tillgång till extern finansiering. I projektets utvärderingsrapport konstaterades att projektet hade uppfyllt samtliga projektmål.

Effekter på medellång sikt

Vad gäller projektets medellångsiktiga effekter visade enkätstudien att de deltagande företagen inte hunnit utveckla några nya produkter vid projektslut. På medellång sikt handlade det i stället om att relationerna mellan de deltagande företagen och universiteten stärkts. Den externa utvärderingen genomförde ingen datainsamling med deltagande företag och kunde därför inte uttala sig om projektets effekter på medellång sikt. I utvärderingsrapporten angavs dock att 15 sociala företag eller organisationer startats utifrån totalt 18 studentprojekt som hade koppling till projektet.

Effekter på lång sikt

Vad gäller projektets långsiktiga effekter har vi kunnat observera 96 av de deltagande företagen under en period på 7 år. Effektmätningarna av de långsiktiga effekterna på dessa företag presenteras i Tabell 20 nedan.

Tabell 20. Effekt av projektdeltagande på nettoomsättning, förädlingsvärde och anställda.

Projektstart	Nettoomsättning	Förädlingsvärde	Anställda
G2015	1142.72	342.97	4.68
G2016	98.99	182.16	-1.66
G2017	251.45	65.26	2.77
G2018	-162.25	0.71	0.71
G2019	-850.03	159.68	-0.01
ATT	40.50	112.42	0.82
PT	Uppfyllt	Uppfyllt	Uppfyllt

Fet stil = signifikant på 5 %-nivå, *kursiv stil* = signifikant på 10 %-nivå. PT= Parallella trender, ATT= Sammanlagda effekten för hela programperioden.

För projektet *ÖMSesidig Access för innovationskraft* hittar vi inte några signifikanta effekter sett över hela tidsperioden. När bristen på uppmätta effekterna ska tolkas bör hänsyn tas till att projektet lade stora resurser på att stärka kontakten mellan företagare och forskare samt att stötta forskare i att gå från idé till innovation. Den direkta logiken i projektet var därmed inte att öka omsättningen och antalet anställda utan att gå från forskning till kommersialiserad innovation.

ÖMSesidig Access för innovationskraft är det största projektet i urvalet av projekt inom tematiskt mål 1. Därför är det logiskt att de uppmätta långsiktiga effekterna av projektet är ungefär samma som för hela urvalet inom tematiskt mål 1. Precis som för hela populationen fanns det signifikanta skillnader mellan företagen redan innan de deltog i projektet. När de uppmätta effekterna tolkas bör hänsyn tas till att projektet lade stora resurser på att stärka kontakten mellan företagare och forskare samt att stötta forskare i att gå från idé till innovation. Avsaknaden av signifikanta effekter på antal anställda kan eventuellt förklaras av att ett delsyfte i projektet var att hjälpa enskilda forskare att starta företag baserat på sina forskningsidéer.

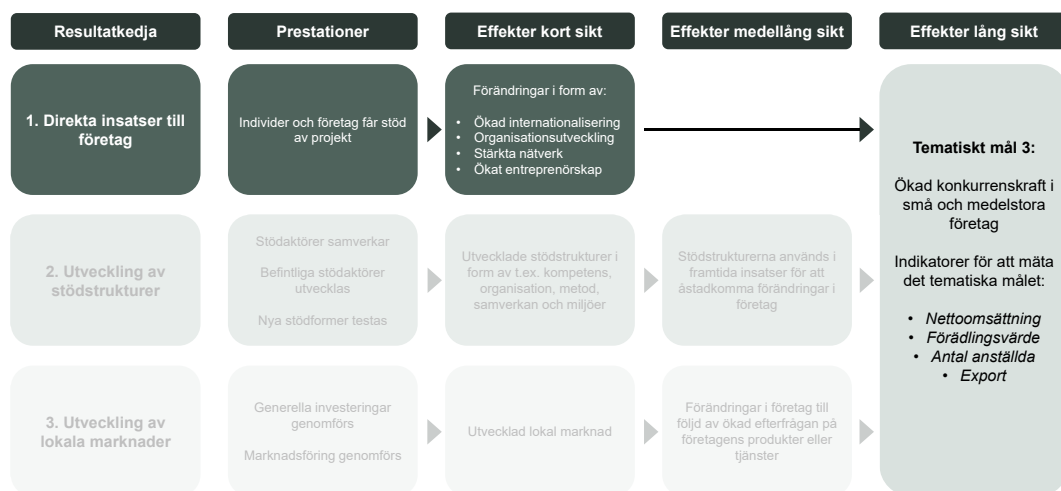
3.2 Tematiska insatsområde 3

Insatser inom tematiska insatsområde 3 ska bidra till att *öka konkurrenskraften för små och medelstora företag*. I maj 2022 hade Tillväxtverket beviljat totalt 3,3 miljarder kronor i EU-finansiering till 486 insatser inom tematiskt mål 3¹⁹. Insatserna omfattade offentligt riskkapital via Almi Invest och andra organisationer, storskaliga utvecklingsprojekt, ramprojekt för företagsstöd samt mindre utvecklings- och förstudieprojekt.

Inom ramen för den tematiska utvärderingen²⁰ som Tillväxtverket låtit genomföra av tematiska insatsområde 3 har en förändringsteori tagits fram som beskriver hur målet ska bidra med effekter i olika led och på olika målgrupper. I den här utvärderingen har vi anpassat och vidareutvecklat den framtagna förändringsteorin så att den ska passa Tillväxtverkets terminologi.

Den anpassade förändringsteorin för tematiskt mål 3 innehåller tre resultatkedjor. Precis som för tematiskt mål 1 är det resultatkedja 1 med direkta insatser mot företag som är i fokus för effektmätningarna. Förändringsteorin och de variabler vi valt för att mäta effekter på lång sikt visas i figuren nedan.

Figur 5. Förändringsteori för tematiskt mål 3. Baseras på Sweco, 2018.



Förändringsteorin för tematiskt mål 3 skiljer sig något från tematiskt mål 1, bland annat genom den första resultatkedjan innehåller aktiviteter som ska öka de deltagande företagens internationalisering.

I nästa avsnitt redogör vi för resultaten av de mätningar vi gjort av långsiktiga effekter på företag som fått stöd av strategiskt centrala projekt inom tematiskt mål 3.

3.2.1 Effekter av det samlade projekturvalet inom tematiska insatsområde 3

Som utfall för tematiska insatsområde 3 används nettoomsättning, förädlingsvärde, antal anställda och export. Resultaten visar att vi fått signifikanta effekter på både förädlingsvärde och antal anställda, men kravet på parallella trender har inte uppfyllts. Resultaten ska de därför tolkas som osäkrare. Med avseende på utfallsvariabeln export har

¹⁹ Tillväxtverkets projektbank. Tillgänglig: <https://tillvaxtverket.se/vara-tjanster/projektbanken.html>

²⁰ Sweco. *Utvärdering av nio program, regionala utvecklingsfonden, tematiskt mål 3.*

vi få observationer eftersom vi har ställt krav på att företaget ska ha exporterat under hela observationsperioden. Nya exportörer är således inte med i analysen eftersom det kräver ett annat metodupplägg. Vi kan konstatera att vi finner inga signifikanta resultat för utfallsvariabeln export. Resultaten för alla företag i urvalet presenteras i Tabell 21 nedan.

Tabell 21. Genomsnittliga effekten av att delta i ett ERUF projekt (ATT) inom tematiska insatsområde 3, 2014-2020.

Projektstart	Nettoomsättning	Förädlingsvärde	Anställda	Export
G2015	-416.69	13.04	0.34	1096.18
G2016	235.29	71.18	0.69	1532.64
G2017	73.20	59.62	0.48	-408.26
G2018	-14.93	-18.45	0.33	802.15
G2019	38.63	58.99	0.81	-2235.02
ATT	84.19	48.94	0.53	736.65
PT	Uppfyllt	Ej Uppfyllt	Ej Uppfyllt	Uppfyllt

Fet stil = signifikant på 5 %-nivå, *kursiv stil* = signifikant på 10 %-nivå. PT= Parallella trender, ATT= Sammanlagda effekten för hela programperioden.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att företagen som deltagit i följande strategiska projektinsatser och erhållit projektmedel från ERUF inom ramen för tematiska insatsområde 3 har ett högre förädlingsvärde och ökat antalet anställda under programperioden. Vi drar slutsatsen att inom tematiskt insatsområde 3, har deltagandet i här typen av strukturfondsinsats inneburit positiva effekter som kan kopplas till själva deltagande i insatsen. Tematiska insatsområdet har bland annat som syfte att stimulera företag som vill ut på exportmarknader. Vi kan dock inte dra slutsatsen att deltagande företag som fått stöd har ökat exporten mer jämfört med liknande företag som inte fått stöd. Här finns inga signifikanta effekter. För att få en mera konkret beskrivning av den här typen av strategiska projektinsats inom tematiska insatsområde 3 har vi genomfört kompletterande projektspecifika fallstudier som presenteras nedan.

3.2.2 Fallstudie: Hållbar Industriell Utveckling

Projektet *Hållbar Industriell Utveckling* genomfördes i Västsverige under perioden 2016 till 2019. Projektet beviljades totalt 11,1 miljoner kronor i EU-finansiering. Projektägare var Industrial Development Center West Sweden (IDC), som genomförde projektet i samarbete med IUC Sjuhärad och IUC Halland.

Projektets primära målgrupp var tillverkande små och medelstora företag i Västra Götaland och Halland. Projektet motiverades av att det fanns stora skillnader i produktivitet mellan olika delar av tillverkningsindustrin i regionen (t.ex. bil- respektive möbelindustrin).

Det övergripande målet för projektet var att tillverkningsindustrin skulle bidra till en attraktiv region, attraktiva produktions- och arbetsplatser och ett samhälle som bygger på hållbara produktions- och arbetssätt. Projektet skulle även utveckla företagens konkurrenskraft, marknadsattraktivitet samt ansvarstagande för det omgivande samhället och framtiden.

Prestationer

Projektet genomförde cirka 500 företagsbesök per år under projekttiden. 157 företag genomgick en behovsinventering och i 95 företag genomfördes mer omfattande företagsanalyser. De deltagande företagen genomgick företagsbesök och -analyser, fick hjälp att ta fram åtgärdsplaner och stöd i förbättringsarbete, samt tog emot stöd av projektet för att utveckla mer hållbara produktcykler och tillverkningsprocesser.

Effekter på kort sikt

Vad gäller projektets kortsiktiga effekter fick flera företag stöd att utveckla sina verksamheter i linje med projektets mål. 67 av företagen genomförde 139 förbättringsprojekt i form av olika effektiviseringsåtgärder. Därutöver bidrog projektet till att FoU-finansieringen ökade i 23 företag. Projektet rapporterade i slutrapporten att 936 anställda i de deltagande företagen fått ökade kunskaper från att ha gått en utbildning vid Högskolan i Skövde. I utvärderingsrapporten konstaterades även att företagen var nöjda med stödet. 34 av de deltagande företagen hade vid projektslut utvecklat befintliga eller nya produkter med stöd från projektet.

Effekter på lång sikt

Vad gäller projektets långsiktiga effekter har vi kunnat observera 80 av de deltagande företagen under en period på 7 år. Effektmätningarna av de långsiktiga effekterna på dessa företag presenteras i Tabell 22 nedan.

Tabell 22. Effekt av projektdeltagande på nettoomsättning, förädlingsvärde, anställda och export.

Projektstart	Nettoomsättning	Förädlingsvärde	Anställda	Export
G2015	-1152.39	-48.86	0.79	256.24
G2016	92.64	63.16	0.59	-1287.73
G2017	123.38	93.56	0.75	-625.17
G2018	-25.08	-10.39	0.24	-2205.92
G2019	-20.99	56.03	0.62	NA
ATT	4.34	57.03	0.61	-1115.51
PT	Ej Uppfyllt	Uppfyllt	Uppfyllt	Uppfyllt

Fet stil = signifikant på 5 %-nivå, *kursiv stil* = signifikant på 10 %-nivå. PT= Parallella trender, ATT= Sammanlagda effekten för hela programperioden.

Tabellen visar att det finns positiva signifikanta effekter på de deltagande företagens förädlingsvärde (10 %-nivån) och antal anställda (5 %-nivån), men inga signifikanta effekter på företagens nettoomsättning. Företagen som deltagit i *Hållbar industriell* utveckling, har i genomsnitt ca. 57 000 kronor mer i förädlingsvärde och har i genomsnitt anställt 0,61 personer fler, jämfört med icke deltagande företag. Det statistiska testet som används för parallella trender visar att antagandet är uppfyllt. Det finns inga signifikanta positiva effekter på deltagande företagens nettoomsättning eller export.

Vad gäller faktorer som kan tänkas ha drivit de uppmätta effekterna tyder projektdokumentationen på att projektets genomförande, tillika effekterna på kort sikt, främjades av att organisationerna i IUC-nätverket redan hade etablerade kontakter med de deltagande företagen som i många fall var medlemmar i någon av de tre IUC-organisationerna. Därutöver har IUC tidigare erfarenhet av att driva ERUF- och andra

utvecklingsprojekt riktade mot industriföretag samt upparbetade metoder för att arbeta med företag. De uppmätta effekterna, i synnerhet på förädlingsvärde, kan sannolikt i viss utsträckning förklaras av att projektet kunde kapitalisera på upparbetad erfarenhet och utvecklade metoder för att genomföra stötta företagen med åtgärder för mer effektiva och hållbara tillverkningsprocesser.

4. Sammanfattande reflektioner

I det här kapitlet redogör vi för våra sammanfattande reflektioner från arbetet med den här utvärderingen i form av övergripande slutsatser och medskick för hur utvärderingsbarheten kan stärkas under ERUF 2021–2027. Vi inleder med övergripande slutsatser, reflektioner och rekommendationer kopplat till effektmätningarna. Därefter presenterar vi övergripande slutsatser, reflektioner och medskick utifrån fallstudierna.

Övergripande slutsatser och medskick från effektmätningarna

I den här utvärderingen har vi använt ett nytt angreppssätt för att mäta effekter på företag. Angreppssättet beaktar att ERUF, liksom flera andra EU-finansierade program löper under lång tid och att projekten startar vid olika tidpunkter. Detta har i tidigare utvärderingar ignorerats eller hanterats på ett sätt som bygger på mycket restriktiva antaganden. Vårt angreppssätt hanterar i hög grad variationer i projektens genomförande och avslut över tiden. Kvasiexperimentella utvärderingsansatser bygger samtidigt på antaganden. Ett visst mått av försiktighet måste vidtas när resultaten av den här utvärderingen tolkas. Vi är medvetna om att det pågår en vetenskaplig diskussion om antagandet om parallella trender, tillika om betingade trender när DiD-metoden används.

Effektutvärderingen visar i stort att de företag som deltagit i ERUF insatser har lett till tydliga positiva effekter. Deltagande företag har på grund av deltagande i ERUF i snitt ökat nettoomsättningen med 122 000 kr, förädlingsvärdet med 57 000 kr och antalet anställda med 0,79. För utfallen nettoomsättning och förädlingsvärde visar analyserna på positiva och signifikanta effekter och antagandet om parallella trender är också uppfyllt. När det gäller anställda finns också en signifikant effekt, men här är inte antagandet om parallella trender uppfyllt varför detta resultat ska tolkas med försiktighet. Men om vi delar upp resultaten på de olika tematiska insatsområdena får vi mera blandade resultat.

Vi har även undersökt regionala skillnader i effekter mellan programområden lokaliserade i storstadsregioner och övriga programområden. Resultaten visar i stort att det inte finns några signifikanta skillnader, vare sig på fem eller tio procentsnivån, mellan deltagande företag i programområden lokaliserade i storstadsregioner och övriga regioner. De sammanlagda skillnaderna är små, men vi finner utfallsvariabeln antalet anställda vara signifikant. Det innebär att deltagande företag i storstadsregioner ökade sina anställda med 0,88 personer mer jämfört med deltagande företag från övriga regioner. Resultaten tyder således på att det inte finns någon tydlig skillnad i utfall som kan relateras till vilket programområde som projektinsatserna har genomförts i.

I arbetet med effektmätningar har stor vikt, och mycket tid, lagts vid att hantera och dokumentera möjliga dataproblem. Det är viktigt att ha i åtanke att registerdata sällan har samlats in i syfte att utgöra ett underlag för utvärderingar av det här slaget. Vad gäller företag är det ofta data som samlats in i samband med bokslut. Detta gör att vi som utvärderare i efterhand måste undersöka om de data som finns kan användas för en utvärdering.

Utifrån arbetet med den här utvärderingen av ERUF är det tre resultat som vi särskilt vill lyfta fram. För det första sker det ett stort bortfall när krav ställs på att företagen ska ha existerat en längre period. Nya företag kan inte hanteras och det går inte heller att hantera företag som försvinner. Vi har i den här utvärderingen ställt krav på att företagen ska ha funnits under 7 år, vilket har inneburit att en betydande andel av företagen

exkluderats. Anledningen till att vi ställt så höga krav på data är att målet med utvärderingen varit att mäta effekterna, vilket innebär att vi strävat efter att uppnå en hög intern validitet. Detta har dock skett på bekostnad av representativiteten – den så kallade externa validiteten. Vi är medvetna om att det pågår ett utvecklingsarbete på både Tillväxtanalys och Tillväxtverket med att förbättra dataunderlagen. Våra resultat från den här utvärderingen understryker betydelsen av detta utvecklingsarbete för att stärka den externa validiteten i framtida utvärderingar.

För att underlätta för framtida utvärderingar vore det önskvärt om Tillväxtanalys och Tillväxtverket, redan innan projekten startar, har diskuterat hur utfallen ska mätas och vilka register som kan användas. I de fallen det är uppenbart att registeruppgifter saknas bör en primärdatainsamling göras innan, under och efter det att projekten genomförts.

För det tredje har vi inte kunnat några signifikanta effekter på de deltagande företagens export. En framtida utveckling av den analys vi gjort skulle kunna vara att undersöka påverkan på förändringen snarare än på den faktiska exporten

Det här uppdragets huvudsakliga fokus har varit att mäta långsiktiga effekter på företag som deltagit i projekt inom tematiskt mål 1, 3 eller 4. Detta innebär per automatik att vi i så stor utsträckning som möjligt försökt hantera skillnader mellan deltagande och icke-deltagande företag.

Övergripande slutsatser och medskick från fallstudierna

Vad vi kan se från fallstudierna är att effekterna varierar och är olika beroende på projektinsats. Projekten *Hållbar Industriell Utveckling* och *TRIUMF* inom tematiska insatsområde 3 utgör två exempel på projekt som lett till positiva signifikanta effekter på deltagande företag. Gemensamt för dessa projekt är att de genomfördes av organisationer (IUC-nätverket respektive Almi Företagspartner) som dels har omfattande tidigare erfarenhet av att bedriva utvecklingsprojekt, dels har upparbetade kontakter med företag och välbeprövade metoder inom ordinarie verksamhet för att arbeta med affärs- och organisationsutveckling.

Det har över lag varit svårt att, utifrån projektdokumentation, utvärderingsrapporter och beprövad erfarenhet, resonera kring vilka faktorer som drivit effekter i företagen. En hypotes är att projekt med en tydlig förändringsteori, en projektverksamhet med betoning på resultatkedja 1, befintliga företagskontakter samt metoder för företagsstöd varit mer framgångsrika i att åstadkomma effekter på företag.

Vi vill lyfta fram tre reflektioner med tillhörande rekommendationer om hur dokumentation, uppföljning och utvärdering kan förbättras under ERUF:s programperiod 2021–2017. Vi är medvetna om att det pågår utvecklingsarbete kopplat till några av rekommendationerna men vill understryka vikten av att de föreslagna förändringarna kommer på plats.

För det första är vår uppfattning att fallstudier är ett nödvändigt komplement till kvantitativa effektmätningarna av ERUF. Fallstudierna ger både en fördjupad och nyanserad bild av verksamheten inom ERUF-projekt, projektens prestationer samt de dokumenterade effekterna på framför allt kort- och medellång sikt. Fallstudierna i den här rapporten har illustrerat den heterogenitet som finns både inom och mellan ERUF-projekt sett till projektaktiviteter och deltagande företag. Till exempel är det flera av

projekten i urvalet som har betonat aktiviteter inom resultatkedja 2 och 3 i lika stor utsträckning som de har arbetat med direkta insatser mot företag (resultatkedja 1).

Fallstudierna har även synliggjort att det ibland är små skillnader mellan projekt inom tematiskt mål 1 och 3. Till exempel skulle projektet *Växtzon 1* inom tematiskt mål 1 lika gärna kunna vara ett projekt inom tematiskt mål 3. På samma sätt skulle *Möjligheternas region* inom tematiskt mål 3 lika gärna kunna vara ett projekt inom tematiskt mål 1.

Mot bakgrund av ovanstående är våra medskick att:

- Tillväxtverket fortsätter ställa krav på extern projektutvärdering som kan fånga den komplexitet och de variationer som finns inom och mellan projekt inom samma och olika tematiska mål.
- Näringsdepartementet uppdrar åt den aktör som ska effektvärdera programperioden 2021–2027 att komplettera kvantitativa effektmätningar med kvalitativa beskrivningar och analyser av projektens utformning, verksamhet, prestationer och effekter på olika förändringsteoretiska nivåer.

För det andra har en utmaning i analyserna varit att merparten av projekten inte utgått från en tydlig och/eller explicit förändringsteori. Det har därför varit tidskrävande och ibland omöjligt att tolka projektens prestationer och effekter på olika nivåer.

En bidragande utmaning har varit att Tillväxtverkets mallar för läges- och slutrapporter inte följer en förändringsteoretisk struktur. Det har försvårat ytterligare att Tillväxtverket gjorde ändringar i terminologin kring förändringsteori under programperioden vilket gör att olika aktörer använt olika begrepp och nivåer.

Vad gäller projektdokumentationen finns det stora variationer i hur väldokumenterade projekten är. *Möjligheternas region* är ett exempel på ett mycket väldokumenterat projekt, med rapporterade aktivitetsindikatorer, uppföljning på egna indikatorer samt kvalitativa beskrivningar av möjliga effekter. *Smart och hållbar tillväxt* är ett exempel på ett mindre väldokumenterat projekt, med korta, kvalitativa beskrivningar av verksamheten i slutrapporten och en utvärderingsrapport som knappt diskuterar, ännu mindre dokumenterar, möjliga effekter.

En utmaning för flera av projekten har varit att Tillväxtverkets aktivitetsindikatorer ligger på olika förändringsteoretiska nivåer. Till exempel är antal företag som får stöd en prestation, medan ökad sysselsättning i företag som får stöd är en långsiktig effekt.

Det har därtill varit mycket tidskrävande för oss som utvärderare att få tag på projektdokumentation till den här utvärderingen.

Våra medskick är att:

- Tillväxtverket använder en begriplig och konsekvent terminologi för förändringsteori, inklusive för de olika delarna av förändringsteorin under programperioden 2021–2027.
- Tillväxtverket arbetar för en jämn och hög lägstanivå i projektens läges- och slutrapportering mellan olika programområden.
- Tillväxtverket utvecklar mallarna och instruktionerna för läges- och slutrapportering så att de i högre grad följer en förändringsteoretisk struktur.

- Tillväxtverket utvecklar dokumentet med *riktlinjer för att samla in och mäta aktivitetsindikatorer*²¹ och säkerställer att aktivitetsindikatorerna används på ett konsekvent sätt i alla projekt och i alla programområden. Om möjligt kan de aktivitetsindikatorer som EU beslutat om kompletteras med ytterligare indikatorer som är relevanta i en svensk regionalpolitisk kontext.
- Tillväxtverket ser över sina interna processer för att förse utvärderare, forskare och andra aktörer med program- och projektdokumentation som ska användas för att utvärdera eller utveckla nya kunskaperna om ERUF.

För det tredje har de externa utvärderingarna hållit en varierande kvalitet och i flera fall inte utgått från en förändringsteori för hur projekten förväntas påverka deltagande företag. Dessutom är det bara några av utvärderingarna som gjort en strukturerad och tillräckligt omfattande datainsamling med deltagande företag för att det ska gå att säga något om kort- och medellångsiktiga effekter på målgruppen. I flera av utvärderingsrapporterna har det varit otydligt vad resonemang om effekter bygger på och om det över huvud taget finns någon empirisk grund för påståenden om effekter på företag.

3P3N-mallen för externa utvärderingar har varit ett hinder snarare än förenklat läsningen av projektens påverkan på deltagande företag. De upplevda svårigheterna med att mäta långsiktiga effekter av enskilda projekt understryker samtidigt vikten av väl designade externa utvärderingar som underlag för att utläsa projektens påverkan samt som underlag för strategiska beslut i regionerna samt på programområdes- och nationell nivå.

Våra medskick är att:

- Tillväxtverket hjälper projekten ännu mer med att ställa tydliga krav på externa projektutvärderingar, inklusive att utvärderingarna är teoribaserade och utgår från förändringsteori, samt följer upp på att kraven efterlevs.
- Tillväxtverket fortsätter arbeta för att projektbudget och utvärderingsbudget dimensioneras mot varandra samt höjer minimumnivån för projektutvärdering så att det finns förutsättningar att samla in tillförlitliga data från deltagande företag.
- Tillväxtverket tar bort kravet på att externa utvärderare ska redovisa sina rapporter i 3P3N-mallen.

Slutligen vill vi betona vikten av att Tillväxtverket och andra involverade aktörer *ex ante* säkerställer utvärderingsbarheten inom ERUF 2021–2027. Konkret kan det till exempel handla om hur aktivitetsindikatorerna formuleras och att det finns tydliga riktlinjer för uppföljningen av dessa. Det kan även handla om att ställa krav på projektens dokumentation, exempelvis av företagets deltagande i projektaktiviteter, för att möjliggöra för utvärdering av kort- och medellångsiktig utveckling i företag. På ett mer övergripande plan handlar det om att på förhand uttrycka hur planerad uppföljning och utvärdering av mål- eller programområdesportföljer (*portföljteori*) hänger ihop med utvärdering av programnivån och programorganisationens process (*genomförandeteori*) kopplat till ERUF:s övergripande styrning och policy (*fondteori*).

²¹ Tillväxtverket. *Riktlinjer för att samla in och mäta aktivitetsindikatorer*.

5. Referenser

Abadie, A. (2015). Semiparametric Difference-in-Differences Estimators, *The Review of Economic Studies*, 72(1).

Callaway, B., och Sant'Anna, P.H.C. 2021. Difference-in-Differences with multiple time periods. *Journal of Econometrics*.

Callaway, B., Goodman-Bacon, A., Sant'Anna, P.H.C. 2021. Difference-in-Differences with a Continuous Treatment. Working Paper version 2021-09-21.

Goodman-Bacon, A. 2021. Difference-in-differences with variation in treatment timing. *Journal of Econometrics*, 225.

De Chaisemartin, C. and D'Haultfoeuille, X. 2020. Two-Way Fixed Effects Estimators with Heterogeneous Treatment Effects. *American Economic Review*, 110: 2964–2996.

Ramboll. Utvärdering av nio program, regionala utvecklingsfonden, tematiskt mål 1

Sant'Anna, P.H.C. 2020, och Zhao, Jun. 2020. Doubly robust difference-in-differences estimators. *Journal of Econometrics*, 219:101-122.

Sweco. Utvärdering av nio program, regionala utvecklingsfonden, tematiskt mål 3.

Sun, Liyan and Sarah Abraham (2021). Estimating Dynamic Treatment Effects in Event Studies with Heterogeneous Treatment Effects.

Tillväxtverket. 2021. Stöd och instruktion till operativa program. Version 5.0.

Tillväxtverkets projektbank. Tillgänglig: <https://tillvaxtverket.se/vara-tjanster/projektbanken.html>

Tillväxtverket. Riktlinjer för att samla in och mäta aktivitetsindikatorer.

Widerstedt, B. & Månsson, J. (2015) Can business counselling help SMEs grow? Evidence from the Swedish business development grant programme. *Journal of Small Business and Enterprise Development*.

Bilaga 1 – fallstudier

Växtzon 1 (tematiskt mål 1)

Projektet *Växtzon 1* genomfördes i Östra Mellansverige under perioden september 2015 till juni 2018. Projektet beviljades totalt 33,13 miljoner kronor i EU-finansiering.

Projektägare var Västerås Science Park, som genomförde projektet i samarbete med nio inkubatorer och science parks i Östra Mellansverige.

Projektets primära målgrupp var innovativa företag med hög tillväxtpotential, så kallade scaleup-företag. Den sekundära målgruppen var övriga små och medelstora företag.

Projektet skulle möta ett behov i företagen av ökad innovationsförmåga och innovationskapacitet för att kunna växa.

Det övergripande målet för projektet var att stärka den innovativa förnyelse- och tillväxtkapaciteten i de deltagande företagen genom att förbättra nyttjandet av regionens innovativa miljöer och specialiseringar. Projektet hade även ett mål om att minst tre deltagande företag skulle nå en omsättning på 100 miljoner kronor.

Prestationer

Totalt fick 176 företag stöd av projektet, varav 21 företag fick mer omfattande stöd genom ett acceleratorprogram för scaleup-företag. 155 företag fick mindre omfattande stöd i form av att de deltog i workshops, seminarier och tillhandahölls coachning av affärsrådgivare.

Effekter på kort sikt

Vad gäller projektets kortsiktiga effekter konstaterade den externa utvärderingen att:

- En majoritet av företagen som intervjuades för slututvärderingen stärkt sina internationella ambitioner tack vare projektet.
- En majoritet av de intervjuade företagen som deltagit i acceleratorprogrammet ansåg att projektet haft en positiv påverkan på deras förmåga att nå nya marknader.
- Flera av företagen angav i intervjuer att deras medverkan sannolikt skulle leda till att de fick nya marknadsandelar, antingen inom nya kundgrupper eller i nya länder.
- Cirka en fjärdedel av företagen uppgav att projektet bidragit till att förbättra deras förmåga att arbeta strategiskt med företagsutveckling.

En enkät som skickades ut till deltagande företag visade att flest företag fått hjälp att förbättra sina kontaktnät, att effektivisera försäljning och/eller marknadsföring samt att genomföra åtgärder för att effektivisera sina organisationer. Även stöd att utveckla nya produkter och tjänster var vanligt. Vad gäller de förbättrade kontaktnäten var det framför allt företag, forskare och andra relevanta aktörer som företagen knutit nya kontakter med.

Effekter på medellång sikt

Vad gäller projektets medellångsiktiga effekter fanns det få dokumenterade sådana vid projektslut. 20 procent av företagen som intervjuades för utvärderingen menade att projektet helt eller delvis hade påverkat deras arbetssätt inom organisation, innovation och/eller marknadsföring. 50 procent av företagen uppgav att projektet troligtvis skulle leda till förändringar i hur de arbetade i framtiden. Inget av de intervjuade företagen

uppgav att projektet bidragit till att deras produkter eller tjänster blivit mer innovativa. Däremot lyfte ungefär en tredjedel av företagen att projektet bidragit till att de fått en mer innovation affärsprocess.

Effekter på lång sikt

När det kommer till effektmätningarna har vi under en period på 7 år kunnat observera 29 av de deltagande företagen, vilket är färre än det gränsvärde på 30 som vi satt upp för att resultaten ska vara pålitliga. Vad resultaten visar är att vi får signifikanta positiva effekter på förädlingsvärde och antal anställda för hela programperioden. Antagandet om parallella trender är uppfyllt för utfallsvariabeln förädlingsvärde.

Tabell 23 Effekt av projektdeltagande i nettoomsättning, förädlingsvärde och antal anställda hos deltagande företag i projektet Växtzon 1 under programperioden 2014–2020.

Projektstart	Nettoomsättning	Förädlingsvärde	Anställda
G2015	-344.94	47.54	0.95
G2016	218.93	72.60	0.85
G2017	82.72	54.62	0.67
G2018	5.78	25.57	0.52
G2019	0.48	60.06	0.63
ATT	86.64	55.89	0.72
PT	Uppfyllt	Uppfyllt	Ej Uppfyllt

Fet stil = signifikant på 5%, *Kursiv* = signifikant på 10%. * = gränsen för PT testet är satt vid 5%, för förädlingsvärde och anställda kan inte PT antagandet förkastas på 10% nivån, dock på 5% nivån.

Möjligheternas region (tematiskt mål 3)

Projektet *Möjligheternas region* genomfördes i Övre Norrland under perioden september 2015 till december 2018. Projektet beviljades totalt 15,08 miljoner kronor i EU-finansiering. Projektägare var Storumans Kommunföretag AB. Projektet genomfördes i samarbete med Dorotea kommun, Lycksele kommun, Malå kommun, Norsjö kommun, Sorsele kommun, Vilhelmina kommun och Åsele näringslivsstiftelse, som tillsammans formade konstellationen Region 8.

Projektets primära målgrupp var små och medelstora företag samt personer som ville starta egna företag. Projektet fokuserade på områdena teknik- och tjänsteutveckling, upplevelsenäring, kulturella och kreativa näringar samt digitala tjänstenäringar för en smartare region. Projektet skulle möta en problembild som kännetecknades av begränsad mångfald inom det regionala näringslivet, få förebilder bland regionalt representerade företag, få möten mellan branscher och för få företag som var mogna för utveckling.

Det övergripande målet för projektet var att Region 8 skulle vara en attraktiv region för fler och växande företag. Kopplat till målet fanns tre delmål om att antalet nya företag skulle öka, att fler företag skulle växa och att flera nya produkter och tjänster skulle nu ut till marknaden.

Prestationer

Totalt förde projektet dialog med över 600 företag och gav konkret stöd till 388 företag, varav 161 företag representerades av kvinnor, 50 av unga personer i åldern 18–30 år samt 50 av utlandsfödda. De deltagande företagen fick exempelvis stöd genom rådgivning från affärscoacher, mottog behovsanpassade insatser, erbjöds möjlighet att delta i en samverkans arena för nystartade företag samt fick stöd att ta fram företagsspecifika handlingsplaner. 8 företag mottog fördjupade insatser inom ramen för programmet "Växtkraft".

Effekter på kort sikt

Vad gäller projektets kortsiktiga effekter återfinns dessa, utifrån den tillgängliga dokumentationen, främst inom ökat entreprenörskap och företagande. Totalt stöttade projektet 140 personer att starta eget företag, varav 72 av dessa personer var kvinnor, 37 var unga i åldern 18–30 och 30 var utlandsfödda. Enligt projektets egna beräkningar utgjorde de nystartade företagen cirka 20 procent av det totala antalet nystartade företag i Region 8 under projektperioden. Totalt fick 335 personer nyföretagarrådgivning av projektet och 58 möten genomfördes med personer som hade idéer och som, till följd av mötena, gjorde framsteg mot att utveckla dessa idéer till innovationer. Projektutvärderingen styrker bilden av att kortsiktiga effekter uppnåddes inom entreprenörskap och företagande. 72/120 (60 procent) av företagen som besvarade en enkät som utvärderingen skickade ut uppgav att projektet i hög grad gett dem ökad kunskap om företagande.

Effekter på lång sikt

Vad gäller projektets långsiktiga effekter rapporterade projektet in en sysselsättningsökning på 26 personer i de deltagande företagen vid projektslut, varav 19 av de nyanställda var män och 7 var kvinnor. Projektet reserverade sig samtidigt för att det var svårt att urskilja projektets bidrag till sysselsättningsökningen i de deltagande företagen. Utvärderingen konstaterade att endast 5 heltidstjänster kunde kopplas till projektets insatser.

När det kommer till effektmätningen har vi under en period på 7 år kunnat observera 29 av de deltagande företagen. Effektmätningarna av de långsiktiga effekterna på företagen presenteras i Tabell 24 nedan.

Tabell 24. Effekt av projektdeltagande i projektet möjligheternas region på nettoomsättning, förädlingsvärde, anställda och export.

Projektstart	Nettoomsättning	Förädlingsvärde	Anställda	Export
G2015	-385.97	15.94	0.71	-525.27
G2016	132.25	69.56	<i>0.53</i>	2212.30
G2017	54.58	69.61	0.88	-936.99
G2018	-6.36	23.54	<i>0.42</i>	-1520.96
G2019	0.39	50.66	0.36	-977.79
ATT	41.20	57.65	0.64	323.03
PT	Ej Uppfyllt	Uppfyllt	Ej Uppfyllt	Uppfyllt

Fet stil = signifikant på 5%, *Kursiv* = signifikant på 10%. * = gränsen för PT testet är satt vid 5%, för förädlingsvärde och anställda kan inte PT antagandet förkastas på 10% nivån, dock på 5% nivån.

Tabell 24 visar på signifikanta positiva effekter på förädlingsvärde och antal anställda. Vad gäller förädlingsvärdet visar tabellen att de deltagande företagen hade nästan 58 000 kronor mer i förädlingsvärde än jämförbara företag som ej deltog. Det finns även en positiv effekt på antalet anställda, med drygt 0,64 fler anställda i de deltagande företagen än i kontrollgruppen. Antagandet om parallella trender är uppnått på utfallsvariabeln förädlingsvärde. Effektestimaten för export är inte signifikanta på vare sig 5 %- eller 10 %-nivån. En bidragande orsak till att det inte går att identifiera effekter på exporten är troligen att exportstatistiken inte är tillräckligt heltäckande. Projektet genomförde inte heller några riktade aktiviteter för att främja export.

De uppmätta i effekterna av projektet har, utifrån våra genomläsningar av projektdokumentationen och utifrån utvärderingens bedömningar, främjats av att projektet arbetade med en tydlig förändringsteori och en strukturerad uppföljning i linje med denna. Projektet hade ett tydligt fokus på företagsstödjande aktiviteter riktade till en bred målgrupp – från enskilda individer och entreprenörer – till etablerade små och medelstora företag. De kortsiktiga förändringar i sysselsättning som projektet dokumenterade vid projektslut bekräftas i effektmätningen. En annan framgångsfaktor i projektet var sannolikt det lokala fokuset och möjligheten att dra nytta av kommunernas etablerade kontakter med lokala företag och individer med ett intresse av att starta företag.

North Business Arena (tematiskt mål 3)

Projektet *North Business Arena* genomfördes i Övre Norrland under perioden september 2015 till december 2018. Projektet beviljades 14,85 miljoner kronor i EU-finansiering. Projektägare var Expandum, som genomförande projektet i samarbete med Arjeplogs kommun, Arvidsjaur kommun, Gällivare kommun, Jokkmokks kommun, Kiruna kommun, Pajala kommun, Övertorneå kommun och Övertorneå kommun.

Projektets målgrupper var nya företagare och innovatörer, entreprenörer och befintliga företag med ambitioner att utvecklas och växa samt specifikt kvinnor, ungdomar och utlandsfödda som drev eller planerade att etablera företag. Det övergripande projektmålet var att bidra till näringslivets tillväxt i kommunerna genom ett ökat antal företag och ökad sysselsättning. Detta skulle ske genom ökad diversifiering, marknadsutveckling och exportmognad.

Prestationer

Totalt fick 568 företag stöd av projektet, varav 219 av dessa var nystartade företag och övriga var etablerade små och medelstora företag. Projektet arbetade med en kombination av uppsökande verksamhet mot befintliga företag och företagsfrämjande verksamhet för nyföretagande. Stödet initierades som regel av att en affärscoach med bas på en av kommunerna sökte upp ett företag eller en idébärare, alternativt att en företagare vände sig till kommunen för stöd. Stödet bestod i att företagets behov inventerades som grund för rådgivning och coaching, hjälp att bygga nätverk med andra företag eller stöd att etablera nya affärskontakter.

Effekter på kort sikt

Vad gäller projektets kortsiktiga effekter fanns få exempel på dokumenterade sådana vid projektslut. I utvärderingsrapporten framgår samtidigt att flera av de deltagande nyföretagarna inte hade startat sina företag om det inte hade varit för den hjälp de fick av projektet. Andra uppgav att de hade tagit betydligt längre tid att starta upp företaget utan projektets stöd. Enligt utvärderingsrapporten var ett konkret exempel på en kortsiktig effekt av projektet de affärskontakter och nätverk som etablerades mellan företagare inom de deltagande kommunerna. Genom nätverken kunde företagen utbyta tankar och idéer, diskutera utmaningar och framgångar samt få nya perspektiv på olika frågor.

Effekter på lång sikt

Vad gäller projektets långsiktiga effekter konstaterar utvärderingen att de nya företagen bidragit till nya arbetstillfällen och ökade skatteintäkter för de deltagande kommunerna. Ett projektmål var att 200 nya arbetstillfällen skulle skapas. I slutrapporten hänvisade projektet till att Tillväxtverket skulle följa upp sysselsättningsmålet längre fram.

När det kommer till effektmätningarna har vi under en period på 7 år kunnat observera 22 av de deltagande företagen, vilket är färre än det gränsvärde på 30 som vi satt upp för att resultaten ska vara pålitliga. Skattningarna av projektets långsiktiga effekter är därför osäkra.

Tabell 25 Effekt av projektdeltagande i nettoomsättning, förädlingsvärde och antal anställda i projektet North Business Arena under programperioden 2014–2020.

Projektstart	Nettoomsättning	Förädlingsvärde	Anställda
G2015	-425.73	13.14	0.52
G2016	174.92	83.05	0.63
G2017	26.11	48.94	0.56
G2018	3.09	13.56	0.59
G2019	24.83	48.38	0.45
ATT	47.04	52.67	0.58
PT	Ej Uppfyllt	Uppfyllt	Ej Uppfyllt

Fet stil = signifikant på 5%, *Kursiv* = signifikant på 10%. * = gränsen för PT testet är satt vid 5%, för förädlingsvärde och anställda kan inte PT antagandet förkastas på 10% nivån, dock på 5% nivån.

Tabell 25 visar på signifikanta positiva effekter på förädlingsvärde och antal anställda. Vad gäller förädlingsvärdet visar tabellen att de deltagande företagen hade nästan 53 000 kronor mer i förädlingsvärde än jämförbara företag som ej deltog. Det finns även en positiv effekt på antalet anställda, med drygt 0,58 fler anställda i de deltagande företagen än i kontrollgruppen. Antagandet om parallella trender är uppnått på utfallsvariabeln förädlingsvärde och antal anställda.

Smart och hållbar tillväxt (tematiskt mål 3)

Projektet *Smart och hållbar tillväxt* genomfördes i Övre Norrland under perioden augusti 2015 till november 2018. Projektet beviljades totalt 12,8 miljoner kronor i EU-finansiering. Projektägare var Piteå kommun, som genomförde projektet tillsammans med Skellefteå kommun.

Projektets primära målgrupp var individer och entreprenörer som ville starta företag och som behövde rådgivning och andra typer av stöd i ett tidigt skede. Målgrupperna var delvis olika i kommunerna: i Skellefteå var fokus på kreativa näringar, i Piteå var fokus på nyföretagande. Den sekundära målgruppen var befintliga företag som behövde stöd för att kunna växa.

Det övergripande projekt målet var att öka antalet nya arbetstillfällen genom ett förbättrad och moderniserat näringsliv, präglad av kreativitet, mångfald och förnyelse.

Prestationer

Det finns ingen tillgänglig slutredovisning av projektets prestationer i förhållande till Tillväxtverkets aktivitetsindikatorer. Utvärderingsrapporten redogjorde för preliminära utfall på aktivitetsindikatorerna som visade att projektet gett stöd till 350 nya och 175 befintliga företag, vilket låg i linje med de uppsatta målvärdena för indikatorerna. Företagen mottog tre typer av stöd: dels aktiviteter inom entreprenörskap, dels innovationsrådgivning för att få ut nya innovationer på marknaden, och dels utvecklingsprogram för att stimulera tillväxt i befintliga företag.

Effekter på kort sikt

Det saknas utförliga beskrivningar av kortsiktiga effekter i slut- och utvärderingsrapporterna och det är därför svårt att säga något om vad projektet uppnådde på kort sikt. Enligt utvärderingsrapporten bidrog projektet till att de deltagande entreprenörerna och företagen utökade sina nätverk. I projektets slutrapport redogjordes för att projektet påskyndande processen från idé till färdig produkt genom att erbjuda stöd för prototypframtagning. Slutrapporten beskrev även att utvecklingsprogrammet för befintliga företag "upplevs ha bidragit till företagsutveckling i någon form, antingen genom ökad kunskap eller inspiration".

Effekter på lång sikt

När det kommer till effektmätningarna har vi under en period på 7 år kunnat observera 19 av de deltagande företagen, vilket är färre än det gränsvärde på 30 som vi satt upp för att resultaten ska vara pålitliga. Effekresultaten har inte gått att redovisa.

TRIUMF (tematiskt mål 3)

Projektet TRIUMF genomfördes i Övre Norrland under perioden augusti 2015 till november 2018. Projektet beviljades totalt 18 miljoner kronor i EU-finansiering. Projektägare och huvudsaklig genomförare av projektet var ALMI Företagspartner.

Projektets målgrupper delades upp i två kategorier: dels unga tillväxtföretag som kännetecknades av låga försäljningsintäkter, svaga resultat, få anställda, oerfaren ledning och bristfälliga processer, dels marknadsetablerade företag som kännetecknades av betydande försäljningsintäkter, acceptabla resultat, erfarenhet ledning och fungerade styrelsearbete.

Det övergripande projektmålet var att de deltagande små och medelstora företagen skulle öka sin konkurrenskraft genom att dubbla sin omsättning och öka sin tillväxt på ett hållbart sätt. Projektmålet var att företagen skulle öka sin omsättning med i genomsnitt 50 procent och/eller öka antalet anställda med 50 procent.

Prestationer

Totalt kontaktade projektet 3000 företag, varav 856 av dessa genomförde ett kortare stödprogram ("Tillväxtverketbas") och 170 genomförde ett mer omfattande stödprogram ("Tillväxtverketfördjupning"). Projektet genomförde även enskilda "kunskapsmoduler" i form av föreläsningar och workshops om ämnen såsom internationalisering, digitalisering, försäljning, marknadsföring, innovation, immaterialrätt samt hållbart företagande. Totalt deltog 2146 personer i kunskapsmodulerna.

Effekter på kort sikt

Vad gäller projektets kortsiktiga effekter genomförde den externa utvärderingen en enkät med de deltagande marknadsetablerade företagen för att låta företagen skatta projektets effekter. Företagen uppgav att projektet hade bidragit mest till ökade kunskaper inom ledarskap/organisation och marknad/försäljning. Internationalisering var den kompetens som företagen ansåg att projektet bidrog minst till.

Effekter på lång sikt

I enkäten som skickades ut gavs företagen möjlighet att uppskatta projektets effekter på två års sikt. Företagen graderade lönsamhet och omsättning högst bland de traditionella tillväxteffekterna (3,54 i snitt på en skala från 1 till 5), medan de graderade antal anställda något längre (3,18).

När det kommer till effektmätningarna har vi under en period på 7 år kunnat observera 32 av de deltagande företagen. Effektmätningarna av de långsiktiga effekterna på företagen presenteras i Tabell 26 nedan.

Tabell 26. Effekt av projektdeltagande i projektet TRIUMF på nettoomsättning, förädlingsvärde, anställda och export.

Projektstart	Nettoomsättning	Förädlingsvärde	Anställda	Export
G2015	-254.27	54.96	0.90	106.87
G2016	240.73	69.51	0.75	3423.94
G2017	61.37	54.82	0.86	-1181.12
G2018	-32.55	13.21	0.52	-856.41
G2019	85.77	75.61	0.54	-817.31
ATT	90.49	54.31	0.75	914.95
PT	Ej Uppfyllt	Uppfyllt	Ej Uppfyllt	Uppfyllt

Fet stil = signifikant på 5%, *Kursiv* = signifikant på 10%. * = gränsen för PT testet är satt vid 5%, för förädlingsvärde och anställda kan inte PT antagandet förkastas på 10% nivån, dock på 5% nivån.

Tabellen visar att det under flera år finns signifikanta positiva effekter av projektet på de deltagande företagens förädlingsvärde (5 %-nivå) och antal anställda (5%-nivå). Sammantaget för hela den programperioden var den sammanlagda effekten att förädlingsvärdet var 54 300 kronor högre i de deltagande företagen och i snitt hade de deltagande företagen 0,75 anställda mer än företagen i kontrollgruppen. Antagandet om parallella trender är uppfyllt med avseende på förädlingsvärdet.

Att det inte finns några signifikanta effekter på exporten i de deltagande företagen resonerar väl med att företagen själva skattade internationalisering som det ämne de stärkts minst inom. Exportfrämjande aktiviteter utgjorde inte heller någon fast del i de program som företagen deltog i.

Det finns flera möjliga faktorer som kan tänkas driva de uppmätta effekterna. Till exempel genomförde projektet omfattande och systematiska insatser för att inventera, identifiera och rekrytera relevanta företag. Särskilt personliga kontakter med företagen visade sig effektiva för att rekrytera företag i behov av den typ av stöd som projektet kunde erbjuda. En annan möjlig faktor är den samlade erfarenhet och de upparbetade kontakter och metoder som finns på Almi Företagspartner – från behovsanalyser – via utveckling av affärsmodeller och handlingsplaner - till strukturerad affärsrådgivning. Projektet gick i stor utsträckning ut på att använda och förbättra de företagsstödjande program som redan fanns på Almi Företagspartner och projektet var på så sätt ett utpräglat företagsstödjande projekt. En relaterad faktor är att merparten av de deltagande företagen deltog i sammanhållna rådgivningsprocesser som varade under tio till tolv månader – och inte bara i enstaka kunskaphöjande eller nätverkande aktiviteter som är fallet i flera andra projekt.

Turism 2030 (tematiskt mål 3)

Projektet *Turism 2030* genomfördes i Mellersta Norrland under perioden juli 2015 till juli 2018. Projektet beviljades totalt 15,04 miljoner kronor i EU-finansiering. Projektägare var Jämtland Härjedalen Turism, som genomförde projektet i samarbete med Destination Östersund, Destination Funäsfjällen, Åre Destination, Destination Vemdalen och Destination Ragundadalen.

Projektets primära målgrupp var besöksnäringens företag inom programområdet. Projektet skulle adressera att besöksnäringens företag hade låg kännedom om produkter och tjänster på den internationella marknaden, upplevde ojämn beläggning mellan olika säsonger, saknade förmåga att nå ut till kunder och hade ett behov av att stärka sina varumärken och positionera sig nationell.

Projektets övergripande mål var att besöksnäringens företag skulle få utökade och hållbara året runt-verksamheter, ökad lönsamhet och sysselsättning. Projektmålet var att företagen skulle ha utvecklat befintliga produkter, utökad sina marknadsandelar och stärkt sin attraktions- och konkurrenskraft på den nationella och internationella marknaden.

Prestationer

Totalt fick 250 företag stöd av projektet, varav 111 av dessa fick stöd att introducera nya. Företagen fick bland annat stöd med affärsutveckling, produktutveckling och kvalitetssäkring, samt med att utveckla kommunikationsstrategier, att arbeta strategiskt med marknadspositionering och andra marknadsaktiviteter.

Effekter på kort sikt

Vad gäller projektets kortsiktiga effekter återgav projektet i slutrapporten att produkt- och affärsutvecklingsprogrammet som vissa företag genomgick bidrog till att nya produkter skapades. I slutrapporten uppgav projektet att de deltagande företagen utvecklat 39 nya produkter under projektets genomförande och att potential fanns för att ytterligare produkter skulle utvecklas efter projektslut.

I slutrapporten rapporterade projektet att 25 företag stärkt sin innovationskraft eller kompetens genom deltagande i forum med andra besöksnäringens företag där de kunde utbyta erfarenheter, lärdomar och verktyg. Projektet konstaterade även att flera av de deltagande företagen hade fått en ökad andel internationella gäster och utökade marknadsandelar. Vad gäller den internationella konkurrenskraften beskrev projektet att den ökat avsevärt tack vare att flygbolaget easyJet, delvis genom projektets insatser, etablerade en linje till Åre/Östersund.

Effekter på lång sikt

Vad gäller projektets långsiktiga effekter rapporterade projektet in en sysselsättningsökning på 53 personer, vilket skattades utifrån data från Bisnode och intervjuer med deltagande företag. Projektet rapporterade även om att sysselsättningsökningen gällde flera året runt-anställningar. Detta var enligt projektet en följd av att företagen utvecklade nya produkter med projektets hjälp som gjorde det möjligt att förlänga turistsäsongen.

När det kommer till effektmätningarna har vi under en period på 7 år kunnat observera 29 av de deltagande företagen, vilket är färre än det gränsvärde på 30 som vi satt upp för att resultaten ska vara pålitliga. Resultaten är därför mera osäkra. Beaktat att Turism 2030 riktade sig till besöksnäringen vill vi samtidigt påminna om att turisternas konsumtion inte registreras som just detta, varför turisternas konsumtion vare sig kan kopplas till import eller export. Data över turismens effekter är mycket bristfällig, bland annat beroende på att turismsektorn inte finns i officiell registerstatistik till skillnad från exempelvis tillverkningsindustrin.

Tabell 27 Effekt av projektdeltagande i nettoomsättning, förädlingsvärde och antal anställda i projektet TURISM under programperioden 2014–2020.

Projektstart	Nettoomsättning	Förädlingsvärde	Anställda
G2015	-349.91	39.44	0.95
G2016	183.73	71.11	0.90
G2017	82.73	47.37	1.00
G2018	-36.82	29.18	0.75
G2019	-49.03	54.74	0.69
ATT	63.63	52.34	0.90
PT	Ej Uppfyllt	Uppfyllt	Ej Uppfyllt

Fet stil = signifikant på 5%, *Kursiv* = signifikant på 10%. * = gränsen för PT testet är satt vid 5%, för förädlingsvärde och anställda kan inte PT antagandet förkastas på 10% nivån, dock på 5% nivån.

Tabellen visar att det under flera år finns signifikanta positiva effekter av projektet på de deltagande företagens antal anställda (5 %-nivå) och förädlingsvärde (5%-nivå). Sammantaget för hela den programperioden var den sammanlagda effekten att förädlingsvärdet var cirka 52 300 kronor högre i de deltagande företagen och i snitt hade de deltagande företagen 0,90 anställda mer än företagen i kontrollgruppen. Antagandet om parallella trender är uppfyllt med avseende på förädlingsvärdet.

Bilaga 2 – beskrivande statistik

Tematiskt mål 1

Deltagare

År	Netto-omsättning	Förädlingsvärde	Antal anställda	HHI	Koncern-tillhörighet	Resultat två år före start
2012	77405	27792	33.8	26.6	49%	655
2013	76335	28215	34.1	21.3	53%	490
2014	79619	30100	34.9	17.5	55%	488
2015	86564	32871	36.6	18.4	57%	584
2016	92651	34817	38.5	20.6	58%	735
2017	100483	36786	39.8	28.6	58%	719
2018	108367	37659	40.3	52.4	60%	711
2019	110395	38812	41.0	50.2	59%	713
N	182					

Jämförelsegrupp

År	Netto-omsättning	Förädlingsvärde	Antal anställda	HHI	Koncern-tillhörighet	Resultat två år före start
2012	6281	1834	2.5	1.6	12%	46
2013	6332	1874	2.5	1.6	13%	44
2014	6576	1980	2.5	1.5	13%	42
2015	6951	2091	2.6	1.6	13%	47
2016	7252	2170	2.6	1.6	13%	50
2017	7641	2266	2.7	1.6	14%	52
2018	8013	2337	2.7	1.6	14%	54
2019	8200	2380	2.6	1.6	13%	55
N	602923					

Projekt

Växtzon 1

År	Netto-omsättning	Förädlingsvärde	Antal anställda	HHI	Koncern-tillhörighet	Resultat två år före start
2012	21775	9384	16.6	0.3	41%	165
2013	23444	10770	19.2	0.5	55%	134
2014	25551	10942	19.6	0.5	55%	172
2015	25695	11468	19.9	0.6	55%	155
2016	28033	13539	22.4	0.6	55%	180
2017	34073	14705	22.1	0.7	59%	293
2018	32222	14911	21.4	0.9	72%	342
2019	35273	15596	23.7	0.9	66%	240
N	29					

Ömsesidig Access för innovationskraft

År	Netto-omsättning	Förädlingsvärde	Antal anställda	HHI	Koncern-tillhörighet	Resultat två år före start
2012	70619	25280	27.7	6.1	42%	622
2013	69947	24992	27.5	7.4	45%	631
2014	75104	28148	28.1	11.0	49%	613
2015	80209	30075	29.5	12.4	49%	747
2016	84738	30837	30.0	7.3	50%	865
2017	91325	30899	31.1	5.8	50%	751
2018	96068	30448	30.9	4.5	51%	706
2019	102998	32551	31.9	5.7	50%	593
N	96					

Tematiskt mål 3

Deltagare

År	Netto-omsättning	Förädlingsvärde	Antal anställda	HHI	Koncern-tillhörighet	Resultat två år före start
2012	41882	14036	26.1	63.9	29%	204
2013	43008	14308	25.6	71.7	31%	178
2014	43690	14677	25.6	72.9	31%	169
2015	46172	16015	26.2	71.1	34%	189
2016	49892	17749	27.2	69.2	35%	221
2017	54361	19216	29.2	57.2	37%	240
2018	56658	19504	29.1	57.5	36%	270
2019	58065	18928	27.8	59.1	37%	244
N	491					

Jämförelsegrupp

År	Netto-omsättning	Förädlingsvärde	Antal anställda	HHI	Koncern-tillhörighet	Resultat två år före start
2012	6281	1834	2.5	1.6	12%	46
2013	6332	1874	2.5	1.6	13%	44
2014	6576	1980	2.5	1.5	13%	42
2015	6951	2091	2.6	1.6	13%	47
2016	7252	2170	2.6	1.6	13%	50
2017	7641	2266	2.7	1.6	14%	52
2018	8013	2337	2.7	1.6	14%	54
2019	8200	2380	2.6	1.6	13%	55
N	602923					

Företag med export någon gång

År	Export	Netto-omsättning	Förädlingsvärde	Antal anställda	HHI	Koncern-tillhörighet	Resultat två år före start
2012	1150	79917	27596	51.1	138.6	44%	403
2013	1050	82460	27976	50.5	155.5	47%	346
2014	898	83373	28489	49.5	158.0	49%	325
2015	948	89124	31296	50.6	154.0	52%	368
2016	942	96593	34800	53.0	150.0	52%	442
2017	102	105644	37943	57.3	123.8	55%	462
2018	99	109787	38371	56.9	124.7	55%	534
2019	119	112653	37108	54.2	128.1	58%	464
N	226						

Jämförelseföretag med export

År	Export	Netto-omsättning	Förädlingsvärde	Antal anställda	HHI	Koncern-tillhörighet	Resultat två år före start
2012	327	34171	8401	11.2	10.1	27%	180
2013	307	34519	8660	11.3	10.1	28%	169
2014	326	35984	9163	11.5	9.8	29%	159
2015	332	38313	9765	11.7	9.8	30%	182
2016	328	40199	10132	12.1	10.1	31%	203
2017	354	42579	10623	12.2	10.1	31%	207
2018	387	44948	11056	12.3	10.3	32%	222
2019	415	46124	11314	12.3	10.3	31%	224
N	79421						

Projekt

Hållbar industriell utveckling

År	Netto-omsättning	Förädlingsvärde	Antal anställda	HHI	Koncern-tillhörighet	Resultat två år före start
2012	132500	39644	62.5	252.0	64%	731
2013	131636	38212	58.9	309.6	69%	675
2014	127707	38222	53.5	310.3	70%	717
2015	136779	41371	54.2	312.2	70%	781
2016	143528	44864	55.5	311.6	70%	966
2017	150828	47838	57.5	314.6	73%	1085
2018	157435	48051	59.6	309.2	73%	1211
2019	165231	49686	60.1	303.2	76%	1029
N	80					

Möjligheternas Region

År	Netto-omsättning	Förädlingsvärde	Antal anställda	HHI	Koncern-tillhörighet	Resultat två år före start
2012	28454	5933	9.0	1.1	10%	95
2013	28506	6277	7.6	0.7	13%	79
2014	30022	6643	9.5	0.9	14%	101
2015	31201	7612	9.7	3.5	14%	97
2016	35830	8605	11.1	3.1	15%	152
2017	41091	8780	11.6	5.0	17%	149
2018	41263	9556	12.5	12.0	17%	135
2019	41926	9730	12.5	14.4	14%	156
N	106					

North Business Arena

År	Netto-omsättning	Förädlingsvärde	Antal anställda	HHI	Koncern-tillhörighet	Resultat två år före start
2012	48141	26419	64.8	105.8	13%	228
2013	46215	26101	66.1	107.6	11%	132
2014	48581	26731	63.7	97.9	11%	121
2015	52926	29654	65.9	91.0	13%	110
2016	55208	31542	65.1	86.7	15%	71
2017	68173	36946	75.3	2.4	16%	67
2018	67025	35512	67.5	2.1	18%	94
2019	64307	32710	58.6	1.8	16%	54
N	79					

Smart och hållbar tillväxt för nystart

År	Netto-omsättning	Förädlingsvärde	Antal anställda	HHI	Koncern-tillhörighet	Resultat två år före start
2012	5988	2492	4.8	0.0	28%	32
2013	6244	2760	5.2	0.0	26%	26
2014	6623	3008	5.7	0.0	26%	24
2015	7105	3381	5.9	0.0	26%	14
2016	7654	3596	5.9	0.0	29%	22
2017	7785	3666	6.1	0.0	32%	39
2018	8315	4068	6.2	0.0	33%	27
2019	7812	3832	6.0	0.0	35%	65
N	72					

TRIUMF

År	Netto-omsättning	Förädlingsvärde	Antal anställda	HHI	Koncern-tillhörighet	Resultat två år före start
2012	9940	4091	7.2	0.0	38%	83
2013	10962	4514	8.0	0.0	44%	82
2014	12127	4936	9.2	0.0	44%	77
2015	13272	5218	9.2	0.0	58%	70
2016	13633	5768	9.2	0.0	58%	82
2017	15130	6151	9.4	0.0	60%	98
2018	16601	6664	10.1	0.0	60%	91
2019	18953	7220	10.6	0.1	64%	83
N	50					

Turism 2030

År	Netto-omsättningen	Förädlingsvärde	Antal anställda	HHI	Koncern-tillhörighet	Resultat två år före start
2012	22769	5888	10.8	0.3	27%	73
2013	36455	9425	11.2	1.1	29%	76
2014	37874	10132	16.3	1.0	32%	-27
2015	38399	10140	16.0	0.9	34%	93
2016	47708	13914	21.3	1.8	34%	33
2017	46101	14213	20.1	1.6	37%	-11
2018	47339	15136	24.0	1.8	32%	80
2019	47716	11913	24.8	1.9	34%	-14
N	62					

Med export något år

Hållbar industriell utveckling

År	Export	Netto-omsättning	Förädlingsvärde	Antal anställda	HHI	Koncern-tillhörighet	Resultat två år före start
2012	291	141176	42180	66.6	272.4	66%	772
2013	260	140777	40775	62.8	334.7	72%	705
2014	216	136092	40673	56.9	335.5	73%	766
2015	229	145771	44075	57.6	337.5	73%	827
2016	238	152574	47654	59.0	336.8	73%	1030
2017	260	159901	50697	60.9	340.1	76%	1148
2018	247	166647	50837	63.1	334.3	76%	1275
2019	304	175267	52600	63.6	327.8	81%	1078
N	74						

Möjligheternas Region

År	Export	Netto-omsättning	Förädlingsvärde	Antal anställda	HHI	Koncern-tillhörighet	Resultat två år före start
2012	101	57390	15549	20.7	3.3	24%	290
2013	251	59313	16855	21.0	2.0	28%	228
2014	233	64778	18038	22.1	2.9	31%	324
2015	23	72704	21587	22.8	12.5	31%	302
2016	30	88230	24500	28.9	11.3	31%	530
2017	26	105345	25263	30.3	18.1	34%	454
2018	70	102750	28266	33.4	43.6	34%	418
2019	118	104750	28776	33.8	52.6	31%	514
N	29						

North Business Arena

År	Export	Netto-omsättning	Förädlingsvärde	Antal anställda	HHI	Koncern-tillhörighet	Resultat två år före start
2012	782	161470	90184	224.3	378.6	23%	724
2013	575	154258	88570	228.8	384.4	23%	386
2014	511	160496	89684	219.4	348.5	23%	321
2015	308	175848	99848	226.6	323.3	23%	268
2016	274	184446	107107	223.4	308.3	23%	156
2017	766	230221	126398	260.9	5.3	23%	180
2018	803	225472	120949	233.1	4.9	23%	273
2019	1016	215310	111253	201.6	4.2	23%	68
N	22						

Smart och hållbar tillväxt för nystart

År	Export	Netto-omsättning	Förädlingsvärde	Antal anställda	HHI	Koncern-tillhörighet	Resultat två år före start
2012	36	8905	3328	5.6	0.0	47%	56
2013	17	8408	3408	5.8	0.0	42%	59
2014	1	9271	3786	6.9	0.0	37%	53
2015	1	10892	4763	7.5	0.0	37%	52
2016	3	12530	5343	8.1	0.0	37%	67
2017	2	12262	5210	8.4	0.0	47%	77
2018	3	13363	5867	8.6	0.0	53%	51
2019	4	11943	5272	8.4	0.0	53%	89
N	19						

TRIUMF

År	Export	Netto-omsättning	Förädlingsvärde	Antal anställda	HHI	Koncern-tillhörighet	Resultat två år före start
2012	540	10647	3460	5.1	0.0	34%	92
2013	498	11660	3713	5.7	0.0	44%	89
2014	451	13024	4074	7.0	0.0	44%	79
2015	697	15039	4743	7.3	0.0	56%	68
2016	785	15469	5523	7.8	0.0	59%	94
2017	1004	17530	6064	8.2	0.1	59%	116
2018	1657	19395	6492	8.7	0.0	63%	107
2019	1348	22358	6906	9.0	0.2	72%	92
N	32						

Turism 2030

År	Export	Netto-omsättning	Förädlingsvärde	Antal anställda	HHI	Koncern-tillhörighet	Resultat två år före start
2012	142	39078	9443	17.2	0.7	28%	119
2013	141	67954	16475	17.9	2.4	31%	118
2014	137	70385	17765	28.7	2.1	38%	-138
2015	145	71201	17369	28.3	2.0	41%	124
2016	114	89020	24438	38.3	3.8	41%	-33
2017	113	85561	25517	35.7	3.4	45%	-183
2018	115	87381	27237	43.9	3.7	41%	67
2019	126	87363	20453	45.8	3.9	45%	-141
N	29						

Tematiskt mål 4

Deltagande företag

År	Netto-omsättning	Förädlingsvärde	Antal anställda	HHI	Koncern-tillhörighet	Resultat två år före start
2012	154780	67962	111.3	20.4	59%	691
2013	147982	66202	101.4	16.9	61%	433
2014	138592	67723	103.0	14.2	65%	520
2015	146536	67391	96.3	11.1	69%	614
2016	142981	55396	90.3	12.5	69%	790
2017	134343	57290	82.7	10.9	69%	-334
2018	133171	57343	72.7	8.9	71%	213
2019	134989	56441	73.3	8.1	65%	528
N	49					

Jämförelse företag

År	Netto-omsättning	Förädlingsvärde	Antal anställda	HHI	Koncern-tillhörighet	Resultat två år före start
2012	6281	1834	2.5	1.6	12%	46
2013	6332	1874	2.5	1.6	13%	44
2014	6576	1980	2.5	1.5	13%	42
2015	6951	2091	2.6	1.6	13%	47
2016	7252	2170	2.6	1.6	13%	50
2017	7641	2266	2.7	1.6	14%	52
2018	8013	2337	2.7	1.6	14%	54
2019	8200	2380	2.6	1.6	13%	55
N	602923					

På vilket sätt statens insatser bidrar till svensk tillväxt och näringslivsutveckling står i fokus för våra rapporter.

Läs mer om vilka vi är och vad nyttan med det vi gör är på www.tillvaxtanalys.se. Du kan även följa oss på LinkedIn och YouTube.

Anmäl dig gärna till vårt [nyhetsbrev](#) för att hålla dig uppdaterad om pågående och planerade analys- och utvärderingsprojekt.

Varmt välkommen att kontakta oss!



Tillväxtanalys
Studentplan 3, 831 40 Östersund
Telefon: 010-447 44 00
E-post: info@tillvaxtanalys.se
Webb: www.tillvaxtanalys.se